

• Пеемләр • Пеемләр • Пеемләр • Пеемләр •

МИНА КӨСӘ

Дүшүнмекләр

Комрат, 2000 г.

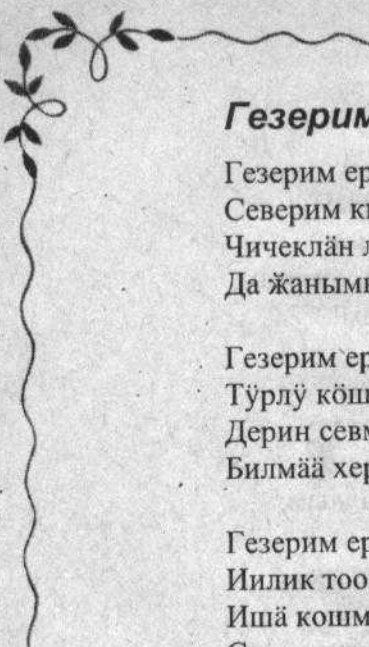
МИНА КӨСӘ

Дүшүнмекләр

Пеетләр

АРХИВ
СТЕПАНА КУРОГЛО

Комрат, 2000 г.

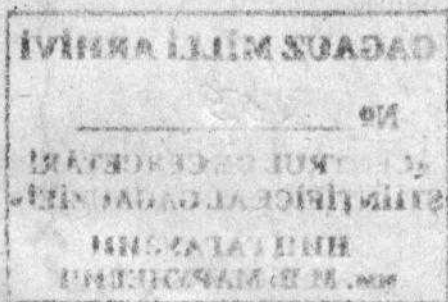

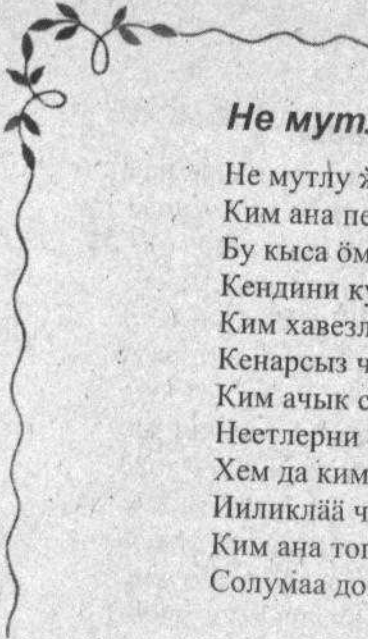
Гезерим...

Гезерим ерлеримдә,
Северим ки хализдән
Чичеклән лафа дурмаа
Да жанымы хошламаа.

Гезерим ерлеримдә,
Түрлү көшелериндә, –
Дерин севмәә топраамы,
Билмәә хер ажысыны.

Гезерим ерлеримдә,
Иилик тоому топламаа,
Ишә кошма лафымы,
Севиндирмәә халкымы.

Не мутлу

Не мутлу жанына,
Ким ана пек севди,
Бу кыса өмүрдä
Кендини куланды,
Ким хавезлän иштä
Кенарсыз чалышты,
Ким ачык сөзлердä
Неетлерни сөледи
Хем да ким дүннедä
Ииликлäй чалышты,
Ким ана топраанда
Солумаа доймады...

Бу беним топраам

Сыжак мы дышарда,
Айаз мы орада –
Бу беним топраам,
Бу беним Бужаам!

Гүл чичек ачты,
Сансын лафетти, –
Не гөзәл дурэр,
Илиннии верер!

Сарп түркү өтер,
Бир кушчааз чалэр,
О бүүлеер бени,
Үүсек кефими.

Тә башча гиинмиш,
Гүллән донанмыш –
Не дүннә бурда,
Беним Бужаамда,

Ангысы бана
Гөзеллик баашлээр
Хем дөнә-дөнә
Шенниклии ачэр.

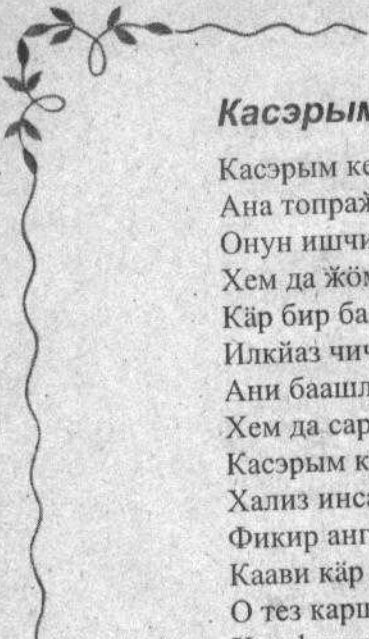

Бән диилим йабанжы!..

Бән диилим йабанжы сендә, Бужаам,
Беним кара гөзлү паалы топраам!
Тамах бакэрым йылдызларына,
Сансын йавклумун о беннеринә, –
Биләсин не пек гүләр-ачар үрәәм,
Ачан сени динмәз северим бән.

Бән диилим йабанжы сендә, Бужаам,
Беним ишчи, жөмерт топраам-анам!
Емдим бән гүүсүндән күчүклүүмдән,
Фикир да топладым ишлериндә,
Өптүм бән йанааны хошлу ердә,
Зорда чок йаш силдим гөзлеримдән.

Бән диилим йабанжы сендә, Бужаам,
Достлуу севән беним мутлу топраам!
Ачан бән ишидерим чок дили,
Тез деерим: ко йашасыннар кардаш гиби!..

Касэрым кендими...

Касэрым кендими
Ана топражыыма,
Онун ишчилиинä
Хем да жөмертлиинä –
Кär бир башажыына,
Илкйаз чичежиинä,
Ани баашлэр иилии
Хем да сарп илиннии.
Касэрым кендими
Хализ инсаннара,
Фикир ангыларда
Каави кär зор ердä –
О тез каршы койэр,
Хер фенолыы даадэр,
Ачэр йолу ираа,
Усул ки йашамаа.

Алмалык

Алманын йалпак үзү
Башчада бүүйү дүздү –
Сансын рай олду орда,
Бол елли алмалыкта!

Ама да не берекет –
Топраамда хализ кысмет! –
Зере ойдур рай ери,
Мейвалар да – хай гиди:

Кырмызы мы йанаклы,
Йа пембä ми бойалы –
Хепси, хепси чок гөзäл,
Нижедир бизим кызлар!

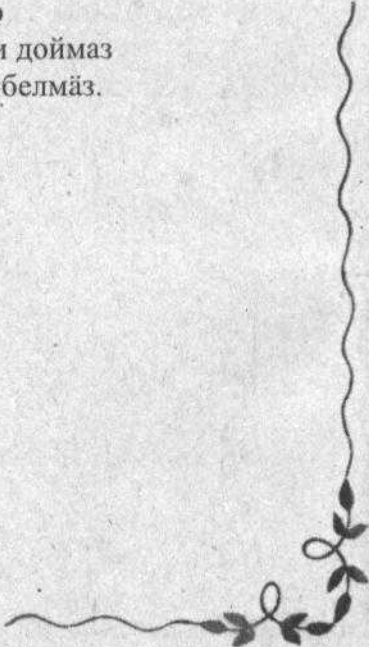

Капандыйнан йолуна,
Уз тутасын уур онда —
Салт озман чыкарсын сән
Кысметлиин о башына.

Беким зор — байыр, йылма, —
Беким чок азмак онда,
Нанда сән йайан гижән,
Беким да сүрүнежән,

Ама сайылажән озман
Сән хализ йолжу инсан. —
Гечирдийнән зор ери,
Ки йапмаа нееди дейни, —

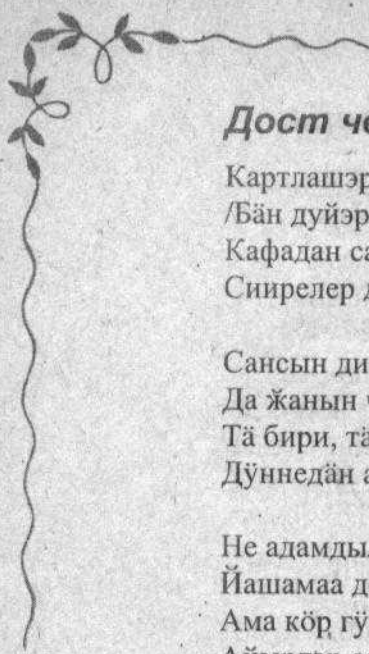
Ангысы ачык йанар
Да сени ираа чаарар
Севинмәә она дейни доймаз
Хем калмаа бир кайбелмәз.

Олэр дилим-дилим ...

Сансын йангын, сыжак,
Чатлээр-чатлээр Бужак:
Олэр дилим-дилим
Беним топраам-ерим
Салт насыл дайнэр,
Зорлук чок гечирер
Хаста гүүдэ, Бужак,
Йазда ачан сыжак?!
Топраам не дайнэр
Хем берекет баашлээр,
Кабаржыклы еллэр
Хавезлэн хеп ишлээр!..

Дост чевреси

Картлашэр йашлар ачан
/Бән дуйэрым кендимдән/
Кафадан сачлар гиби,
Сиирелер дост чевреси –

Сансын диилдир бүтүндән,
Да жанын чиркин йаннар:
Тә бири, тә башкасы
Дүннедән айырылды.

Не адамдылар, паасыз, –
Йашамаа дейни хализ! –
Ама көр гүндә заман
Айырдэр сени досттан.

Йашады оннар доору,
Хер иштә адам калды,
Да онуштан жан йаннар,
Ани тез ииләр сүүнәр.

Хер достум, ачан гөчтү, –
Кәр йылдыз гөктән дүштү, –
Да гиттикчә үрежиим
Пек саплээр, аалээр беним ...

Сән

Дудакларын бүүлү баллы
Хем гөзлерин йылдыз долу,
Ахтын ачык йалын гиби –
Йа, несой севмемәә сени?

Ачэрсин сән ичерсини,
Гечерсин хербир гөзелли –
Салт сән бөлайсин дүннедә,
Чичек ачэрсин үреемдә!

Икона сансындыр үзүн,
Она ставроз ләәзым дүүсүн,
Севәрди ким бүүк гөзелли,
Хализ гениш та ииликли.

Сенин сесин паасыз калэр,
Истедиими үүсәә атэр.
Аллах версин узун өмүр
Хем йашайасын саде гүр!

Жанынын хавасы

Не гөзәл хава
Дурэр жанында,
Сансын башчада
Ачтылар гүлләр!

Оннарын ады –
Кыз бакышлары,
Ангылары сени
Елинә алды,

Ки жанын чалсын,
«Огланы» ансын –
Бир чобан гиби,
Ким үүсек севди.

Не гөзәл хава
Дурэр жанында:
Иш кайнээр кырда
Хем генчтә севда,

Сырададыр ким
Хем лафы-емин,
Еш олмаа дейни
Артык истеди ...

Йакышыклы бир жан

Йакышыклы бир инсан
Чыкмаз беним аклымдан,
Онун үүсек гөзеллиги
Сарфош едер тез бени.

Узун-узундур пелии
Хем кенарсыздыр иилии,
Нижа ойун гезмеси,
О йазылы кендиси.

Калэрым бән гөклердә,
Дуйгулармын елиндә –
Сансын ким-са бүүледи,
Фасыл-фасыл еверди ...

Йакышыклы бир инсан
Чыкмаз беним аклымдан:
Онун иши - инжежик
Хем пектир да гержижик,

Майыл олардыр она
Чок анылмыш усталар,
Гелән-гечән да, бака,
Дува едер Аллаха,

Ани хелалдыр елләр,
Кәәмил иши йапаннар,
Ани бөлә ишлердән
Илин гелир дүннедә ...

Күү сабаасы

Хороз өтөр, даалажек, –
Сабаа тездә олажек.
Думан калмыш уйкуйа,
Гирмиш дерин куйуйа.

Үүсек йамач севинер:
Гүнеш ону сувазлээр.
Чабук гүнеш олажек –
Думан, синип, качажек.

Лүзгәр есер пойраздан,
Алып коку котлондан.
Даадэр бүтүн күүмдә,
Сансын дурэр бурнумда:

Няанда картофи жылээр,
Няанда бибер баарышэр,
Пишер сомун хем колач –
Буйур софрайа, ким аач!

Ех, түркү!

Сән, түркү, биздә гүллү,
Хер дамнан да – бал бүүлү!
Сарп өтерсин ичимдә,
Канымын кызгынныында!

Ех, түркү, гагаузда –
Нижә кыз анасында:
Хем гөзәл, хем да паалы,
Кәр гечәрдир алтыны!

Сән, түркү, балдан датлы,
Нижә бир хошлук аслы –
Несой да кувет сени
Ўүсекләә тә гетирди?!

Ех, түркү, – хер жан ийли –
Кандырэрсын хепсини,
Ки севсин о өмүрү,
Нижә пек камил гүлү,

Ангысы ачмыш, гүлер,
Чийлен хепбир йыканэр –
Сансын лаф дейжек кенди,
Тез каврардыр үреени!

GAGAUZ MILLI ARHIVI

№

259

«CENTRUL DE CERCETARI
STIINTIFICE AL GAGAUZEI»

НИЦ ГАГАУЗИИ

ИМ. М.В. МАРУШЕВИЧ

Сенин...

/Түркү/

Сенин лафын балдан
татлы,
О жаныма дейни паалы:
Онун шафкы не пек
кызгын,
Дуйгулармы ахмак йапты.

Рефрен:

Дели едәр бу гөзеллик,
Уйку качар, кәр чимчирик,
Аллах билир доорусуну,
Севән үрәән чекмесини.

Сенин о бакышын – атеш,
Ама кимә дейнийдир еш?!
Аллах йардым етсин она
Бөлә бакышлан йашамаа!

Рефрен:

Дели едәр бу гөзеллик,
Уйку качар, кәр чимчирик,
Аллах билир доорусуну,
Севән үрәән чекмесини.
Сенин үзүн семәз бир гүл,

Сесин да нижә сарп
бүлбүл –
Жаным динмәздир
севинмәә,
Бөлә кыза севда демәә!

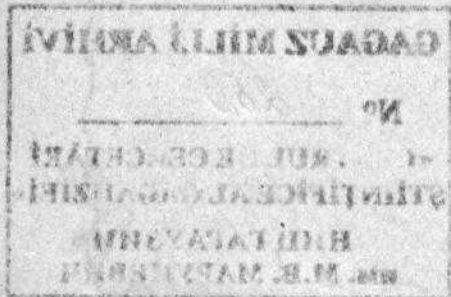
Рефрен:

Дели едәр бу гөзеллик,
Уйку качар, кәр чимчирик,
Аллах билир доорусуну,
Севән үрәән чекмесини.

Сенин лафын хем
бакышын,
Сенин үзүн хем да сесин
Кимә дейнийдир, айолум,
–
Ажы, ажы, паалым, бени!

Рефрен:

Дели едәр бу гөзеллик,
Уйку качар, кәр чимчирик,
Аллах билир доорусуну,
Севән үрәән чекмесини.

Вазгеч, олан!..

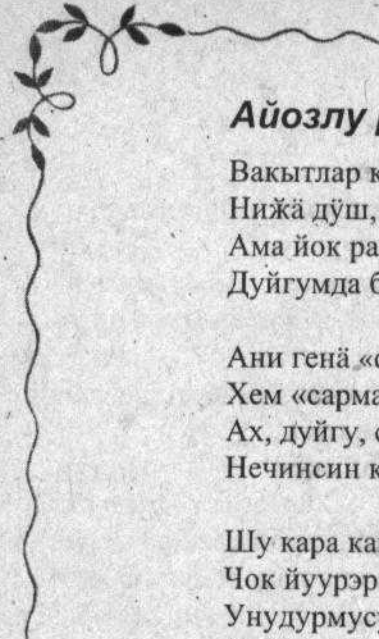
Вазгеч, олан, сыклык етмää,
Токадымда вакыт йакмаа:
Беним жаным сана суулду,
Дуйгуларым да куруду.

Вазгеч, вазгеч артык хептән –
Севда олмаз бана сендән:
Датсыз лафын саман гиби,
Ўзсүзлүүнүн хич йок диби!

Калыйм кәр кыз гарип та бән,
Такылмайжам сана шиндән.
Дува едерим Аллага,
Гидәсин ки кысметинä ...

Вазгеч, вазгеч сыклык етмää
Да кендини хеп алдатмаа.
Узун өмүр Аллах версин
Хем чок йардым сана етсин!

Акты, битти беним лафым –
Санэрым, ани аннадын:
Вазгеч, вазгеч умут етмää,
Калмаа ушак фикириндä ...

Айозлу раатсызлык

Вақытлар калды геердә,
Нижа дүш, та гечтиләр,
Ама йок раатым беним –
Дуйгумда баалы сесин,

Ани генә «сев» деежән
Хем «сармаш» йалваражан.
Ах, дуйгу, сән акылсыз,
Нечинсин кам суратсыз?!

Шу кара кашлар бүүлү,
Чок йуурэр сени түрлү –
Унудурмусун жаны,
Ангысы севда татлы?!

Ама та, вақыт учту,
Дуйгуларлан салт калды
Шу генчлик гүннеримдән,
Айозлу раатсызлыктан!..

Алатла гүлмәә, инсан!

Вани, Вани, шакажы,
Бакышындыр йакыжы,
Ама не датлы лафын,
Сән артист артык олдун.

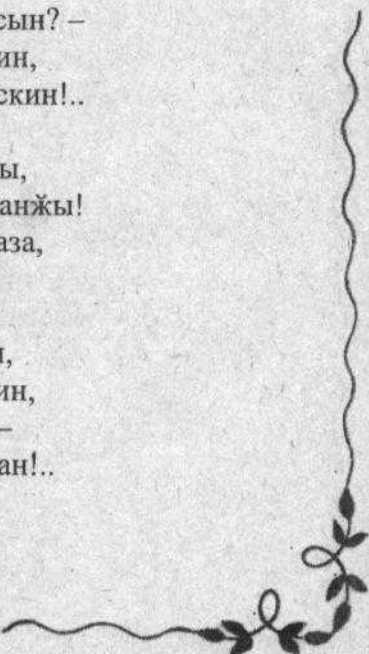
Нәндан да шакан сызэр,
Инсаны чабуқ топлээр –
Нижә бал куваннары
Хем мейва ушаклары.

Оса хер шакан сенин –
Парчасыдыр үреенин,
Ангысы чөшмә гиби
Жаннары сериннедир?..

Ама нечин бакышын
Йакыжы, сөлә, калсын? –
Ани хепси ии билсин,
Ки лафын хализ кескин!..

Вани, Вани, шакажы,
Кимси деер: бу йаланжы!
Бакма сән шу бет ааза,
Чок аннат гагауза,

Ани о гүлсүн дерин,
Өмүрү севсин кескин,
Зерә одур кысадан –
Алатла гүлмәә, инсан!..

Лааленин севишмеси

Гүлүшәрдир лаалә
Капунун өнүндә,
Саде о ни биләр
Ефини үреендән!

Нәәндан да букадар
Аазыны о ачмыш?! –
Олмалы, севишти
Да өлә да калды:

Дудаклар бойалы,
Йашамак – кәр баллы ...
Хай гиди, сән лаалә,
Не бензеерсин генчләә!..

Нижә йортуя

Нижә сарп бир йортуя,
Биз гидәрдик хоруйа
Нәәнда гайданын сеси
Кәр бүүләрди тез бизи.
Хем да струна, кемеңчә,
Не өтәрди инжә
Беш-Алма ортасында,
Клисенин шу йанында.
Ама несойдур сыра,
Йок ачан даул орда? –
Гагауз онсуздур саар,
Үреенә гелирдир аар!..
Ойуннар далга гиби:
Ба йаваш – о гериләр,
Ба боран – атлаар-чөкәр, –
Кан генчлердә кайнаар!
Гийинмиш кызлар үстүн,
Рубалар йаныр бүтүн! –
Сансын бир масал оннар,
Жанында ани калар.
Не сырайды хорумуз,
Айозлуйду генчлиймиз,
Ама нәәнда о калды? –
Хорумуз артык буулду ...
Бүүн буламээрыз колай
Чевирмә ону болай
Генә күй ортасына,
Халкымын сырасына ...

Башчада бир гүл ачты

Башчада бир гүл ачты,
Рубасы алтын паалы,
Өнүндә о шафк едер
Хем кәәмил коку баашлээр.

Салмадым бән копармаа,
Шу көрпә гүлү капмаа –
Сакындым тикеннердән
Хем кенди-да-кендимдән:

Гүжүлен о севинер
Хем инсан севиндирер –
Олмалы бу бетерә
Тикеннәр дурэр бектә.

Раз оннар гүлү бакар,
Насыл да үрәән бракар
Копармаа бу гөзелли
Та көрпәйкан о кенди?!

Ойнады үрәәм беним,
Бән ачан есап алдым,
Ани йок о гүл-чичек,
Ангысы көрпәйди пек!..

Сертлендим тикеннерә:
Нечин батмады оннар
Есапсыз, хырсыз елә
Гүл каврааркан о таман?

Нечин, нечин, хей генчләр,
Еркендән бозмаа чичәә –
Та ий дийл ми беклемәә
Да адетчә иш йапмаа?..

Коладанын сесиндä

Йа топлашын, чо́жуклар,
Хем да, деликаннылар,
Коладайы гечирмää,
Бүүн гениш шенник йапмаа!

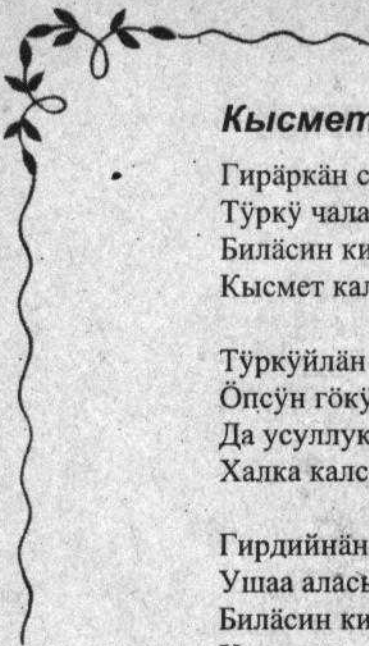
Гийинип гөзäl-гөзäl,
Чекеделим биз гезмää –
Хербир ев ко севинсин,
Аллаха дува етсин!

Севинсин кузужуклар
Хем да дик та патулар,
Ани бүүн гөзäl сыра
Етишти капулара,

Нääнда баш чифтчи йашээр
Хем чобан да динненер –
Хепсинä олсун хошлу,
Масаллар да мераклы!

Да севи́нч калксын үүсää,
Аннатсын гөзäl-ислää,
Ани колада гелди,

Каар, йаамур о гетирди,
Ко олсун бүүк берекет,
Фырында пишсин песмет,
Севинсин өмүр-дүннä –
Йашамаа лääзым бөлä!

Кысмет учмасын...

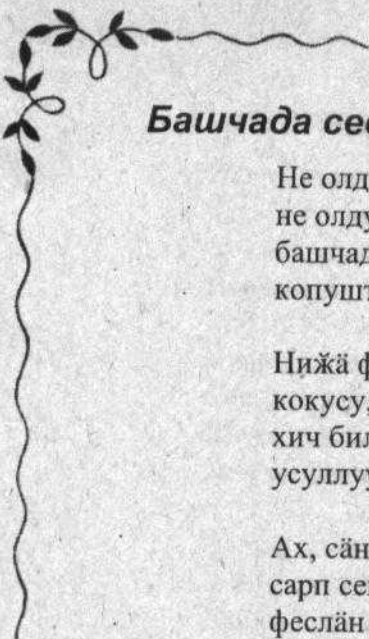
Гирәркән сән Ени Йыла,
Түркү чаларкан жанында –
Биләсин ки Ени Йылда
Кысмет калырдыр топраанда.

Түркүйлән сән калдыр шефки –
Өпсүн гөкү хем да ери,
Да усулдук хем берекет
Халка калсын хализ кысмет!

Гирдийнән сән Ени Йыла,
Ушаа аласын елинә –
Биләсин ки Ени Йылда
Хошлук калырдыр евиндә:

Севинч сени хич бракмайжэк,
Уурун кәәмил хеп гидежек,
Хер гүн сени, гүнеш гиби,
Болдан-болдан йысыдажэк.

Гирдийнән сән Ени Йыла,
Түркү өтәрсә жанында, –
Озман адын Йылдыз олсун,
Кысмет сени хич бракмасын!..

Башчада севги копуштуйду...

Не олдуйду, сән мари,
не олдуйду!—
башчада севги
копуштуйду...

Нижә феслән
кокусу,
хич билмәздир
усуллу!

Ах, сән Мани,
сарп севда,
феслән ани
башындан?

Таа кокэр мы
жанында
хем учэр мы
гөзүндә?..

Не олдуйду, сән мари,
не олдуйду! —
башчада севги
копуштуйду...

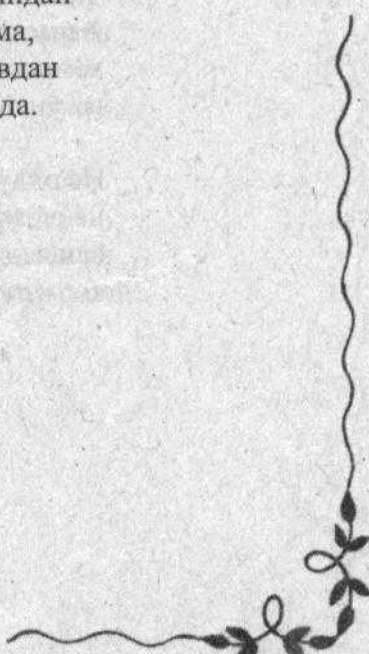
Имдат жана

Йаннаш йаныма,
Гир кахырыма—
Гечмәз ангысы,
Сүүнмәз ангысы.

Сармаш бойнума:
Солууму дуймаа,
Жан сыклетимә
Илинник йапмаа,

Кал лаалә бана —
Олсун чок кокмаа
Хем да копармаа,
Кулаама коймаа.

Олажэк лафындан
Имдат жаныма,
Саде бүүк севдан
Вережек файда.

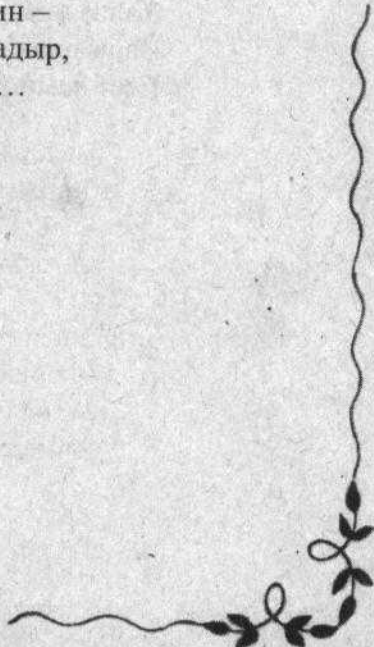
Йалнызлыын заманы

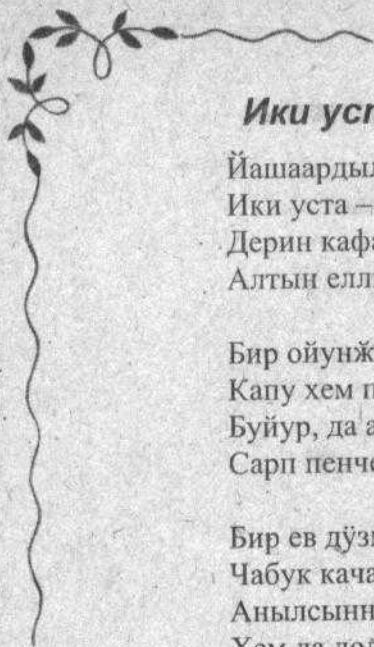
Йалнызлыын заманы
Хасыллээр саалыны:
Буз олардыр жанын,
Йысынмаз еллерин.

Йалнызлыын заманы
Саар едер инсаны:
Шамата кафада
Хич билмәздир сусмаа.

Йалнызлыын заманы
Кемирер дуйгуну –
Дайма о, гүч гиби,
Хеп бозэр кефини...

... Бошуна калмамыш
Хепсимиз ешленсин –
Бал лафлар гам даадыр,
Кефиндә гүл ачыр...

Ики уста

Йашаардылар ики уста,
Ики уста – дерин кафа,
Дерин кафа, алтын елли,
Алтын елли хем кысмётли...

Бир ойунжактыр оннара
Капу хем пенчерә йапмаа!
Буйур, да ал – кәәмил капу,
Сарп пенчерә – кавра ону!

Бир ев дүзмәә, гөзәл-гөзәл,
Чабук качардылар ишә:
Анылсыннар дейни күүдә
Хем да долай да ерлердә.

Ики уста, кардаш гиби, –
Хализ инсан, чок бол елли –
Йашаардылар күүйүмүздә,
Пеет адында шу оландә.

Илкйаз солумасы

Илкйаз ойнэр ичимдэ,
Фасыл атлээр канымда.
Гелер: олдум бир кушчааз,
Сарп түркүсүз не калмаз!

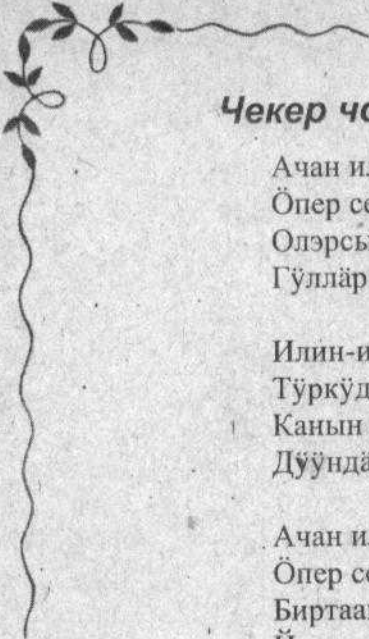
Илкйаз гирди ичери,
Долайы гөзеллетти:
Бийаз каук кирезләр,
Не донаклыдыр сүүтләр!

Чимен гүлер чайырда,
Кузу отлээр йамачта,
Ушак топтан бракылмаз,
Гүн гечмеси дуйулмаз.

Топрак сол'эр тамахлы,
Гиргин иштәдир аслы:
Не иш түтер бааларда,
Кырын түрлү ишиндә!..

Илкйазлан бән сарылдым,
Илкйазлан хем кефлендим.
Не пек ойнээр ичимдә,
Кайнээр, баарэр канымда!

... Кызгын илкйазлан, аллем,
Каным баалыдыр беним –
Башка түрлү нелердән
Илкйаз чыкмаз гүүдемдән?..

Чекер чок йашамаа...

Ачан илкйаз гүнү
Өпер сени бүүлү,
Олэрсын сән кефли,
Гүлләр гиби дели,

Илин-илин сана,
Түркүдүр жанында,
Канын да атлашэр –
Дүүндә пак булунэр!

Ачан илкйаз гүнү
Өпер сени бүүлү –
Биртаан сән куш гиби
Йарэрсын гөклери,

Биртаан сана дейни
Аарлык илишмеди,
Деликанныйсын сән,
Ўзүн-гөзүн гүләр

Алтмыш та йашында
Хем карт та зорлуунда,
Фасыл олэр дүннә,
Чекәрдир йашамаа...

Топраан уянмасы

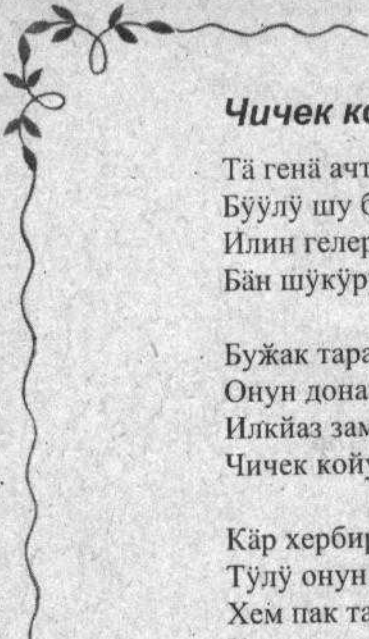
Каракуш тә түркү курмуш –
Аачта чалэрмысын чалэр!
Не сарп ени дүннә дуумуш –
Илкйаз гиттикчә герилер!

Гүнеш үүсек бойлу олду,
Топраа сыжак болдан баашлээр,
Гүлләр бобонкайлан долу,
Чайыр ешил килим герер.

Кырда не сес калкэр-копэр
Түркүлердән хавез иштә,
Беним Бужаам не пек гүлер
Кызгын-кызгын ишлериндә!

Йамач үстү кузу долу,
Фасыл цирка о ер бензеер –
Атлээр кузу, хем генч койун, –
Йа гит та бул неләр олэр!

Солук кенди да бүүн илин,
Бүүлү илкйаз чоктан гелди,
Ачты чичек, долай кääмил –
Гержик баашыш илкйаз верди!

Чичек койусунда

Тә генә ачтылар
Бүүлү шу башчалар.
Илин гелер бана,
Бән шүкүрүм топраа,

Бужак тарафыма,
Онун донаклыына
Илкйаз заманында,
Чичек койусунда:

Кәр хербир аач-гелин,
Түлү онун кääмил
Хем пак та йаш гиби,
Камаштыры гөзлерини!

Не хош кефим беним,
Илкйаз ани гелди
Да илиннии о гетирди,
Бени генчлää пак чевирди!..

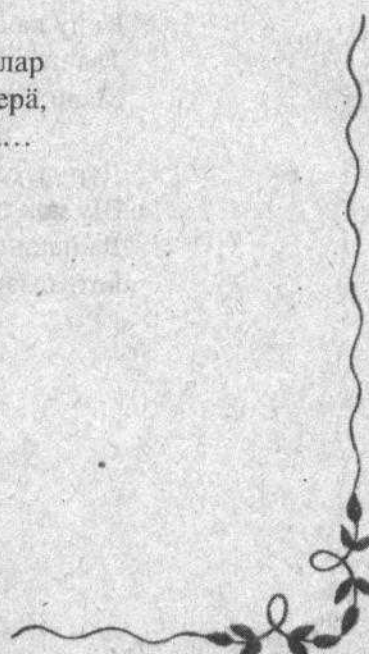

Каар гөзелли

Кыш каавилии.
Каар гөзелли.
Врынээр телләр
Дирреклердә,
Ишләәр-түтәр
Чок бажалар.

Кыш каавилии
Каар гөзелли.
Ушак гитмиш,
Кызаа пинмиш,
Дик йамачта
Йа бузлукта.

Кыш каавилии
Каар гөзелли.
Тә күртүннәр
Сарп шуба олдулар
Кәәмил гүзлүклерә,
Умут-скмеклерә...

Гезер ихтär мезарлықта...

Гезер ихтär мезарлықта,
Узун-узун ерä бака –
Сансын окэр кийадыны,
Сансын аарээр кайыбыны.

Гезер ихтär /о башкабак/
Елжазиндä – ески калпак,
Сачларыны йыллар йолмуш
Хем бойуну чок күчүлтмүш.

Гезер ихтär, ставроз йапэр,
Хем нашей-са о аннадэр –
Аллаа билер не аклында,
Ангы ажыдыр жанында.

Гезер ихтär, гөкә бакэр,
Койу кашларыны тарээр –
Таа ии ми гөрүнсүн она
Мави гөк, дипсиз кала.

Дуруп, сайэр мезарлары, –
Шу чок таазä тепелери –
Да нечин-са, пек кахырлы,
Бетвалээр битки йыллары.

Сенин зенгин о софранда
Хич алатлама мететмää
Ону, ким софранда булунажэк,
Кär ни лафтан гетирдежек.

Не чок доору сән йапажан,
Ачан ким онүндädир билежан:
Адам мы о хализдән,
Оса гөлгä ми инсандан...

Майыл хич олмээрým она,
Кимин атеш йок жанында –
О бош чичäй не пек бензеер
Хем севдасыз да о йашээр.

Жаным ажар бөлесинä:
Өмүр билäрдир бошуна!

Анылмаа чабук дейни,
Өлдүрәрдин кендини,
Хич бакмаздын сән сурат,
Йаланы севдин чок кат.

Кендини үүнмää севдин –
/Кимсей гечмесин сени/
Бакмадын ачык достлуу
Да калдын бир дал куру.

Некадар боздун иши
/Гөзелин гөзеленин/
Нääнда илери гитмää –
Сән севдин геери чекмää.

Аалаттын сән чойуну –
Ўүренмиш та адамы, –
Делилийлән хализдән
Хеп чыкардын сырадан.

Пек карайды чок гөрмән –
Тутушардын пак ондан, –
Айозмушун сән ердä,
Кәр бүтүн да дүннедä.

Герилдийнән тамахлыын,
Кендини йаваш ачтын,
Да узун елин озман
Сакланамады биздән...

Зүлүфлерин олмуш бийаз,
Сансын конмуш фасыл кааржаз
Тә оннарын үстлеринә
Да уйкуйа калмыш хептән...

Салт недир ичиндекилии,
Зүлүф бенизинин ренки,
Бийаздыр ангысы шиндән –
Белли, ки диилдир ииликтән

Атты бенизини чабук,
Сансын олду гүмүш кабук,
Ама ичи онун долу
Бүүк зеегликләрлән чок түрлү...

Шашээрсин сән бу дүннейә:
О нечин гүмүшү даадэр
Таа генч олан зүлүфлерә
Хем да ихтәр кафалара?!

Ааздан-ааза

Бир жумбуш, ики жумбуш –
Качарак о гүн гечмиш,
Кызармыш хем да кефин,
Ани пек сән диннендин.

Биз севериз маанайы
/Кәр олсун о хардейли/
Ама салт башкасына
Ангысыдыр аданма.

Биз севериз шакайы,
Нижә сарп о Докайы,
Ангысы гүлмәә дейни
Өлдүрер кендисини.

Деерсин: – Нәаны алатлээрсын,
Куш гиби, адаш, учэрсын?
Бән са деерим кендимә:
- Не оја гезерсин сән, Мина!

Севда батал бойдадыр,
О хепсини енсӱӱрдир –
Гидерсин аардына онун,
Зерӱ чекер сени дуйгун!

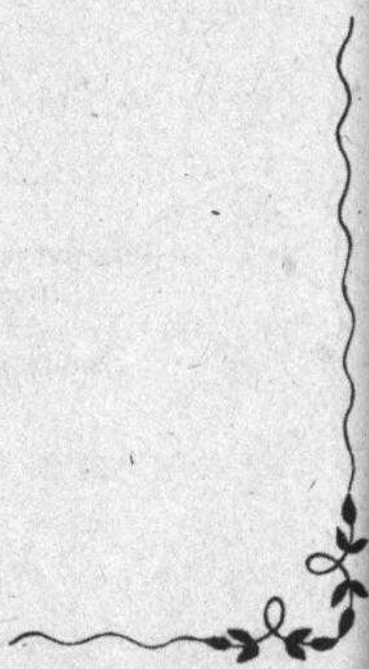
Сӱн качарак гезерсин,
/Бир куш гиби учӱрсын/ –
Севда калӱр севда,
О айозлу халда.

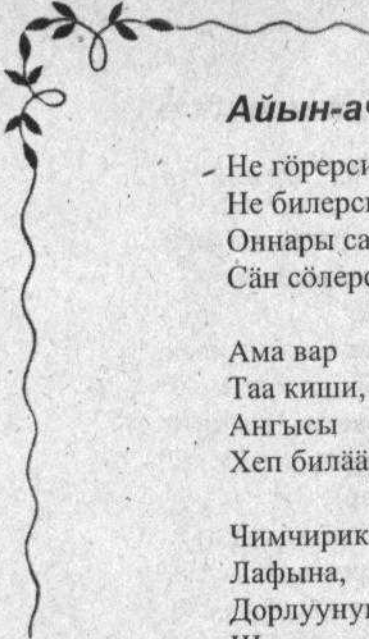
Майыл сӱн олма о аазлара,
Ангыларнда алтын йалабар.
Таа ни метет сӱн о аазлары,
Ангыларын лафы пек паалы!

Йок таа
почта...
Дарсыдым,
фырлайжэк пак жаным –
не хабер
ажаба гелер:
оолумдан,
достумдан,
йабанжы инсандан?..

Йок таа
почта...
Бән газетасыз
хем да дергисиз –
саарым,
көрүм,
не пек аар
жаныма,
зордур кәр
солумаа!..

Айын-ачык

Не гөрөрсин,
Не билерсин –
Оннары салт
Сән сөлерсин...

Ама вар
Таа киши,
Ангысы
Хеп билээрдир диши

Чимчирик
Лафына,
Дорлуунун
Шанына.

Сән са таа
Ўркмедин –
Гөрдүүнү,
Билдиини

Бюрократ
Ўзүнә
/Онбеш кат!/
Сөледин...

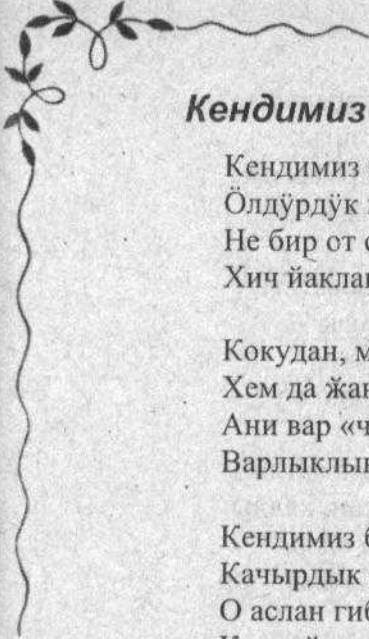
Жан сыкынтысы

Геч гүз заманы –
Кәр гүч заманы:
Чисеер йаамуржук,
Партал йапражык –
Ердә ангысы,
Оф, гүз хавасы...

Геч гүз заманы –
Кәр гүч заманы:
Учэр гаргалар
Дерин алчакта,
Не бет сеслери –
Кахыр мы гелир?..

Геч гүз заманы –
Кәр гүч заманы:
Далээр ревматизм
/Дели илачсыз!/,
Бууэр бажалар,
Аалээр хасталар...

Геч гүз заманы –
Батак бурнулу, –
Теездә ми сени
/Кирли ерлерни/
Каарлар өртежек,
Кырнак едежек?..

Кендимиз биз кабаатлы...

Кендимиз биз кабаатлы,
Öлдүрдүк ки чайыры –
Не бир от сән алажан,
Хич йаклашма – буулажан! –

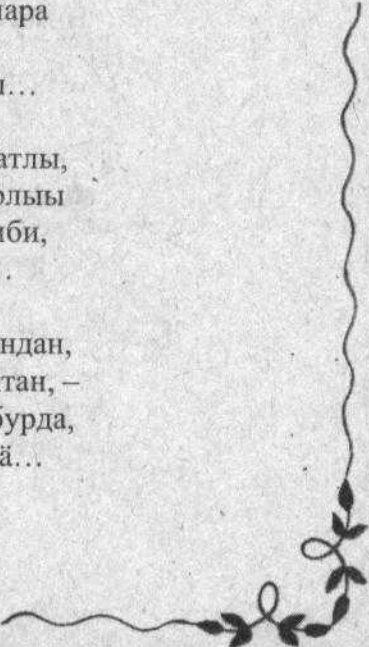
Кокудан, мындарлыктан
Хем да жан ажысындан,
Ани вар «чорбажылар»,
Варлыклыы чабук гөмән...

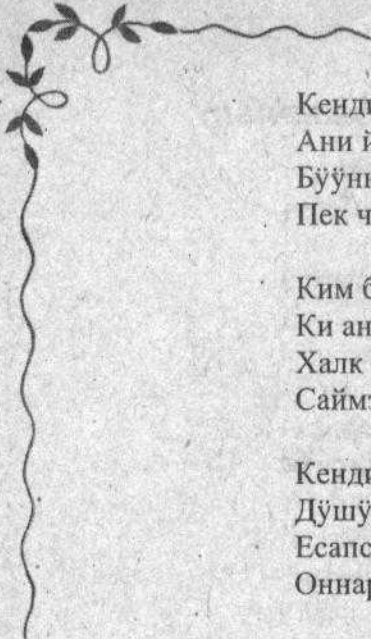
Кендимиз биз кабаатлы,
Качырдык ки башсызлыы –
О аслан гиби гезер,
Коркуйу колай чийнеер,

Зерä вар койнусунда
Чок пара, шейтан-пара
Автомат ангылары
Елинä жансыз алды...

Кендимиз биз кабаатлы,
Ани бүүн биз мезарлыы
Сыбыттык йабан гиби,
Унуттук деделери...

Пек суулэрыз биз ондан,
Инсанныы корумактан, –
Сансын биз дивеч бурда,
Гитмейжез деделерä...

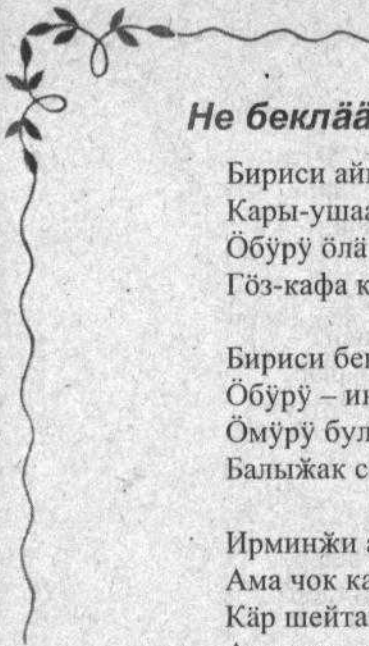

Кендимиз биз кабаатлы,
Ани йок дилә сайгы:
Бүүннән-бүүн арамызда,
Пек чок та лафымызда.

Ким бизәдир кабаатлы,
Ки ана дили, лафы –
Халк едән гагаузу, –
Саймээрыз таа айозлу?..

Кендимиз биз кабаатлы –
Дүшүнмәә, инсан, калды:
Есапсыз ишләр оләр,
Оннардан кахыр фырлээр...

Кабаатлыйыз ки белли,
Дүшүнмәә вакыт гелди:
Нәаны биз болә гижийз,
Нижә да анылажэз?..

Не беклääрдир таа бизи?..

Бириси айырылмыш,
Кары-ушаа сыбытмыш,
Öбүрү öлä дүшмүш –
Гöz-кафа корумамыш.

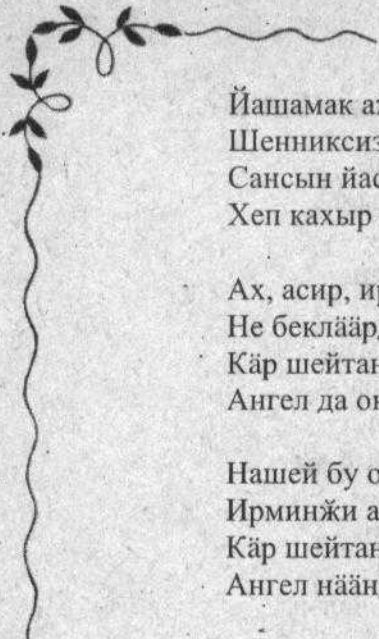
Бириси беклеер чалмаа,
Öбүрү – инсан сатмаа,
Öмүрү буландырмаа,
Балыжак сонда тутмаа...

Ирминжи асир гечер,
Ама чок кахыр екер –
Кär шейтан чыртма чалэр,
Ангел да ону сеслеер.

Гаргалар баарэр аачта,
Ки Йалпуг дөндү батаа –
Кär шейтан чыртма чалэр,
Ангел да ону сеслеер.

Чок кушлар аалээр кырда:
Оталы солук орда –
Кär шейтан чыртма чалэр,
Ангел да ону сеслеер.

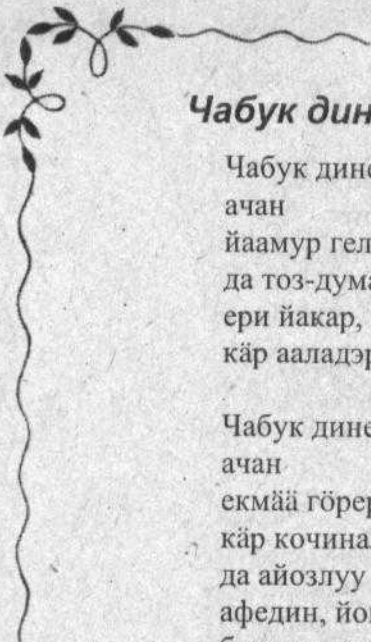
Инсаннар фена олду,
Сурады күллää атты –
Кär шейтан чыртма чалэр,
Ангел да ону сеслеер.

Йашамак ажы олэр,
Шенниксиз артык калэр –
Сансын йас башымызда,
Хеп кахыр жанымызда.

Ах, асир, ирминжиси,
Не бекләәрдир таа бизи? –
Кәр шейтан чыртма чалэр,
Ангел да ону сеслеер.

Нашей бу олэр, сөлә,
Ирминжи асир сендә? –
Кәр шейтан чыртма чалэр,
Ангел нәәнда – ким билер?..

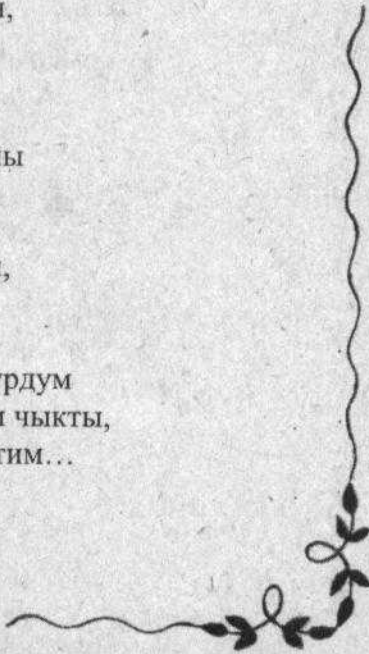
Чабук динерим бән, ачан...

Чабук динерим бән,
ачан
йаамур гелмәз кыра
да тоз-думан орда
ери йакар,
кәр ааладэр...

Чабук динерим бән,
ачан
екмәй гөрерим чок ердә –
кәр кочиналарда! –
да айозлуу онун,
афедин, йок олур:
башлээр ушак өлә йапмаа –
екмеклән, нижә топлан, ойнамаа ...

Чабук динерим бән,
ачан
чичек ачмаз евдә,
бизим үреемиздә,
хем лаф гөзәл, татлы
арамызда суулду...

Чабук динерим бән,
ачан
йанардыр умудум,
ангысыны ниләй курдум
да бошуна качтыйм чыкты,
бән өмүрә бетва еттим...

Не файда?..

Чок сыра биз баарынэрыз,
Ани ким-са кабаатлы
Хем да не маана булэрыз,
Зере оймуш кусурлу...

Биз фена лаф колверериз,
Феналы дебрештирериз –
О са, нижә жанавар, –
Ўстүмүзә хабанар!..

Курулу сонда калэрыз
Айдыннык шу дүннедә:
Ер гелер кәр пек аалээрыз,
Ама не файда она,
Биз кими чок ааладэрыз,
Диз чөкүп фена лафа?..

* * *

Кач сыра өлӧ олду –
Халкымыз чекти зору:
Беким ач гезди
Хем чыплак калды,
Ама о верилмеди,
Лаф качырмады:
«Ӧлүлӧр чыксын,
Дирилӧр гирсин.»

* * *

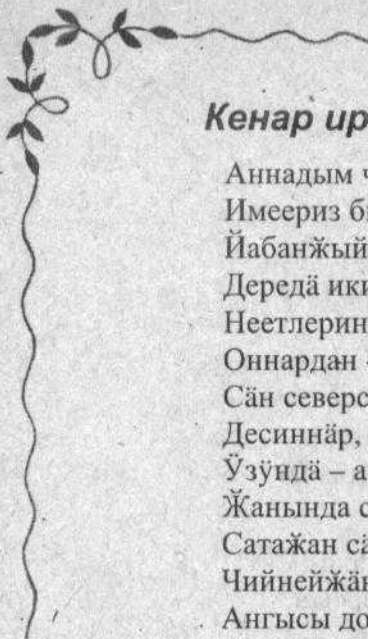
Чыкардыр о, не екерсин,
Калардыр о, не йапӧрсын.
Ии лаф үрек тез ачар,
Фена олан са китлӧр...

* * *

Ким дост, о дост калырдыр, –
О үреени китлемӧздир,
Кӧр атешӧ басажӧк,
Достуну куртарӧжӧк.

* * *

Хербир иш бир бишей едер,
О ачан таа баша чыкӧр.

Кенар иракланмасы

Аннадым чоктан-чоктан:
Имеериз бир чанактан,
Йабанжыйыз биз инсан,
Дередә ики кенар.
Неетлерин сенин кара,
Оннардан - жана йара.
Сән северсин ходуллау –
Десиннар, ки гүн дуудун:
Ўзүндә – ачык шафкын,
Жанында са – шейтаннын,
Сатажан сән инсаны,
Чийнейжан чабук ону,
Ангысы доору лафы
Сөлейжек кескин, хызлы.
Зордур, зордур дургутмаа,
Инсаннаа сени чекмәә...
Йабанжыйыз биз инсан –
Дередә ики кенар –
Хем гиттикчә деремиз
Таа гениш олэр хализ.
Шүкүрүм бән Аллаха,
Ки ирак олэрыз таа...

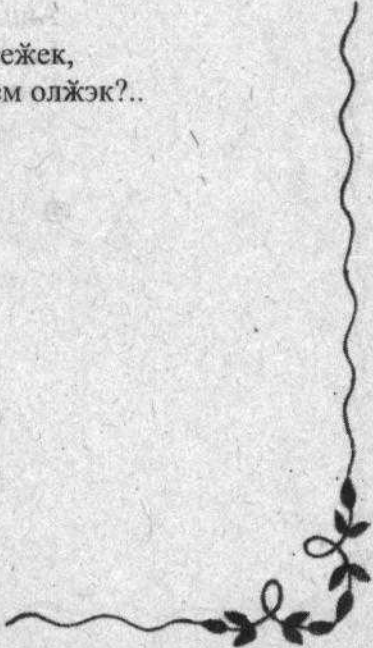
Пелин

Ону хич екмеерләр,
Ама пелин бүүйер –
Чукур кенарында,
Йолун да бойунда.

Не косаҗы она
Истääрдир йаклашмаа,
Шейтан да она
Севмәздир сармашмаа...

Ах, вар таа хем фасыл пелин
/Йазык, арамызда гезир!/,
Чок оталээр бизи
Онун пелин сөзү –

Ниҗә шоколады,
Севәр аҗы дады...
Ах, незаман көкленеҗек,
Ондан пелин җендем олҗэк?..

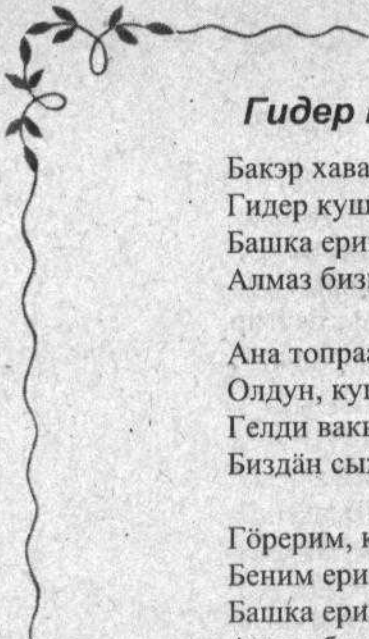
* * *

Панайырын бойунда
Гүләрдиләр бир көрә,
Савашарды ангысы
Кайбелмесин сопасы:

Бу сопайды баш дайаа
Хем кафадарды йолда,
Йаваш-йаваш сивишип,
Траска өмүрдә чекип...

Ама генчләр гүлдүләр,
Көр жансыз бактылар –
Да үреемә таш гиби
Конду аарлык пек сиври:

Кимә ләйзым бу гүлүш,
Ани зетти дуйمامыш??
Бирдән дедим кендимә:
Бурда гөрмәз – гүленнәр...

Гидер кушлар

Бакэр хава чоктан гүзä,
Гидер кушлар дизä-дизä:
Башка ерин – башка сыжаа
Алмаз бизим гиби кужаа.

Ана топраам – о тарафым,
Олдун, кушчааз, бир кардашым,
Гелди вакыт – каптын йолу,
Биздән сыжаа, паалым, кору!

Гөрерим, ки гүчлү үрәән:
Беним ерим – сенин топраан,
Башка ерин – башка сыжаа,
Алмаз бизим гиби кужаа...

Унудэрыз...

Талигалар тынгыр-тынгыр
Гезәрдиләр, раатсыз калып,
Йазы-кышы хеп йолларда,
Чифтчи битмәз ишлериндә...

Талига хем бир чифт бейгир,
Мекик гиби хепбир гезир:
Евдән-ишә,
Иштән-евә.

Талига хем бир чифт өкүз
Ишә варды гежә-гүндүз –
Болай екмек ки казанмаа
Да бир ичер ушак бакмаа.

Талига хем бейгир-боран,
Ишә хызлы гидир инсан,
Ама өкүз савсакланэр,
Хализ урдум-дуймаз калэр...

Ама чифтчи ләәзым гитсин,
Ишлерини о битирсин –
Өләйди евелдә закон:

Ўз он – сән тарлайа тез кон!..

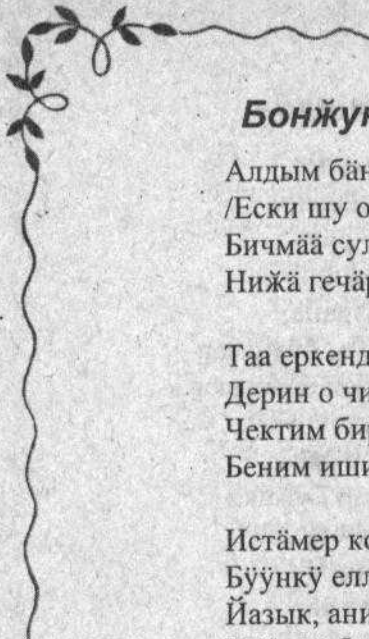
Топраа ишләәркан – бакындын
Хем сайгылы да сән калдын,
Еер үшенәрсән – бил доору! –
Тепән ерә чабук урду!..

Бөлә оларды йыл-йылдан:
Инмәздик май талигадан...
Биз унудэрыз бүүн ону,
Бейгир-өкүз да олдууну...

Ўз он – незман кыр ишинә чыкмаа ләәзым. Саймаа
чекедилер касымдан (26-дан октябринин ескийжә)

Екмек софрамызда

Түтер екмек софрамызда
Хем да бизим елимиздä,
О буу урэр, севиндирä,
Онуннан ки каави дүннä.
Ама койунжа софрайа,
Екмек ичин лäйзым буушмаа –
Кыржы рааттан чок бракылэр,
Учсуз ишä хеп кошулэр...
Олэр хава – лүзгär, сыжак,
Иштän кайнээр ихтär Бужак.
Кыржыларын бүүнкү гүндä
Бүүк техника еллериндä,
Ама бу техника да кär,
Гелер сыра, ки верилär –
Ачан йаамурдур арасыз:
Дөкер, дөкер о карарсыз.
Да кайырым ердä йатэр,
Ешил сакаллан капланэр –
Тä кайбелер хазыр екмек,
Дайанажэк ангы үрек?
Кыржы олэр хализ хаста,
Пак имемиш биркач афта,
Хем да гезер о сакаллы,
Сансын чоктан-чоктан йаслы...
Бән диз чөкерим онүндä,
Бүүдер кимнär паасыз Екмäй
Хем севинерим да учсуз,
Кäймил чифтчи ки гагауз!

Бонжук дааттым...

Алдым бән косайы елимә
/Ески шу оланы чалмардан/
Бичмәә сулу оту чайырдан,
Нижә гечәрди евел заманда...

Таа еркендән чыктым гиришмәә,
Дерин о чийлән ки булушмаа.
Чектим бир кайырым хем ики –
Беним ишим уйгун гитмеди:

Истәмер коса май врыннамаа,
Бүүнкү еллерими сеслемәә! ...
Йазык, ани зарар салт йаптым –
Чийдән бонжуклары чок дааттым...

Саман Йолу гиби пак гөктә

Быйыклы, бир даа адам,
Май чыкмазды ишлердән:
Ба талига дүзежек
Хем еви гөзеллетжек,
Ба машинкайы, ески,
Дүзежек алтын елли.

Бакышы ачык, илин,
Гүлүшү дерин-дерин,
Шакайы севди өлә,
Нижә кыз тез евленмәә –
Ки дуусун евлатлары
Да калсын ана паалы.

О ставроз йапарды чок,
Ки инсан олсун хеп ток,
Ко гезсин о кахырсыз,
Калмасын аач хем сусуз
Не кушлар хем не бөжек –
Кимсей она күсмейжек,

Зерә ойду бүүк хем уз,
Бир хализди гагауз,
Ангысы иши север
Хем лафы алтын едер,
Ангысы тарафыны
Гөзелләә карыштырды.

Быйыклы, бир даа адам,
Май чыкмазды ишлердән,
Да калды о аклымда
Саман Йолу гиби пак гөктә...

* * *

Өлә калмыш, өлә гидер:
Кушчааз кәәмил йува йапэр,
Бүүк архитекторлар гиби
Дик куваннар курэр еви.

Йашайажэк оннар орда,
Севинежек ев ичиндә,
Орда калырдыр оннарын
Пайы бол үреклеринин...

Боба еви чекер бизи
Хем кабардэр бизи,
Гөрериз биз үзү ачан,
Пек шен жанын ангысындан.

Кәр нәанда да бән булунсам,
Филан-фишман йолу капсам,
Бени чекер дуудуу топраам,
Ески бир ев о Бужактан.

Чекер бени ана сөзү,
Гүләр онун үзү-гөзү –
Сансын хич йок бийаз сачы,
Үрежииндә да бир ажы.

Чайырын трагедийасы

Койу кокарды ота
Бизим ески чайырда,
Ама битки йыларда
Кокардыр о лешлерä.

Айып гелер сөлемää,
Ону өлү бүүн гөрмää, –
Мындар су алтында,
Беш-Алмамын өнүндä...

Койу кокарды ота
Чайыр чак ушаклыымда,
Хеп о чайыр /леш дейим/ –
Ихтәрлыымдадыр беним...

Бән некадар чалыштым,
Ки куртармаа чайыры
Лафымнан чок йыларда –
Аман, чыкэр бошуна...

Трагедия чайырда
Хем да инсан жанында –
Чиркин-чиркин кокудан,
Бизим бүүн туттумсуздан.

Бужаан вар бүүк ажысы.
Ким олажек доктору,
Булсун илач ангысы
Куртармаа чайырлары?..

Ии билер сени маалә...

Ии билер сени маалә –
Фыкражыйсын хализдән,
Генч тутэрсин кендини,
Саймээрсин гечирдини,
Ачыклээрсин лафлары
Ки дүртерләр аклымы,
Ерлешерләр орада,
Нижә куш йувасында...
... Деерсин сән, ки йашларын
Аарлашармышлар сенин
Да урдуйнан байыра
Зор олурмуш тырманмаа.
Кендинә кими сыра
Деерсин сән «гечмәз пара» –
Ишлерин са хеп бакэр,
Сансын лаф оннар едер,
Метедерләр генчләр сени –
Аныласын чок дейни...
Ишлерин сенин-пара,
Хич битмәз-гечмәз оннар!..

Фыкра – русча: анекдот

Кардаш

Сән кардаш, сән
кардаш, –
Ики бүү койу каш –
Лафына доймадым,
Иилинә сармаштым,
Зерә сән кәр чичәә
Куртардын өлүмдән,
Быканы азындан
Вережән кушлара
Хем да лаф бошуна
Гитмейжән харжамаа...
... Чок ажы сән чектин
/Күчүклүүн диил
метин/
Зерә кач хасталык –
Сансын бир хобурлук –
Ичиндә йапынды
Да йыкмаа савашты
Кәр бүтүн гүүдени,
Зеетлесин о дейни...
... Сора кыр-мералар
Чок ишә каптылар –
Бакмады хич оннар,
Ки саалыын таа веран, –

Г.В. Көсенин адына

Йашамак кендиси
Далдырарды бизи...
... Хем да аач карнына
Сән вардын үүренмәә –
Ки билги топламаа
Да саалыы куртармаа
Шу кенди күйүндә,
Беш-Алма адында.
Бүүннән-бүүн ак сачлар
Башыны сармышлар,
Хем да, нечин-са тә,
Оннары сиирелтмәә
Йашларын гиришти,
Хырсыза бензеди...
Сән кардаш, сән
кардаш, –
Ики бүүк койу каш –
Гүн-гүндән – ишиндә,
Аннадып ии сөздә,
Савашәрсын бүүтмәә
/Хер бир да адымда/
Инсанныы инсанда
Хем саалыы гүүдедә...

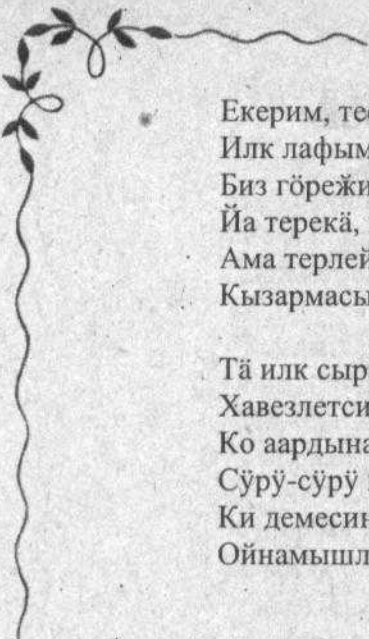
Ачэрым ең тефтерими...

Ачэрым ени тефтерими –
Ени олан тефтерими, –
Сансын гирерим тарлайа,
Фасыл-фасыл бир дюннейя,
Таа еркен шу илкйазда,
Таа йокан гезинти орда.

Нижа чифтчи дүшүнежам,
Гежа гүндүз өлчүнежам:
Бән наши екежам орда
Хем несой иш йапракларда
Бән йапажам хализлииндән
Беним үрек изинниимдән.

Ачэрым бән тефтерими,
Нижа чифтчи чизисини
Мера башында илкйазда,
Ачан ишләр чаарэр кыра,
Ки олсуннар вакыдында,
Умут екип берекедә...

... Ески о чифтчилим беним
Калды, калды чоктан геери,
Ама билерим бир иш бән,
Четин билерим кендимдән:
Ким чальшэр – раабет та вар,
Иши баша о чыкарар.

Екерим, тефтерим, сендә
Илк лафымы ўрежиимдән,
Биз гөрежийз не олажэк –
Йа терекә, йа от бүүжек,
Ама терлейжиз хализ,
Кызармасын ки ўзлермиз.

Тә илк сырам – бу илк чизим, –
Хавезлетсин икимизи,
Ко аардына онун гитсин
Сүрү-сүрү кәәмил чизи,
Ки демесин инсан сонда:
Ойнамышлар бу мерада...

Хептән сендә

Иннеер топрак,
Бизим Буҗак:
Сыҗак, сыҗак!

Не чок сыра
Йакыр топраа
Сыҗак йазда:

Олмуш кабук
Не тез-чабук,
Не тез-чабук!

Хаста гиби
Бакэр зетли,
Бакэр зетли...

Топраам-жаным,
Не бүүк аҗын,
Фена санҗын!

Калэрым бән,
Буҗак, сендә –
Хептән, хептән...

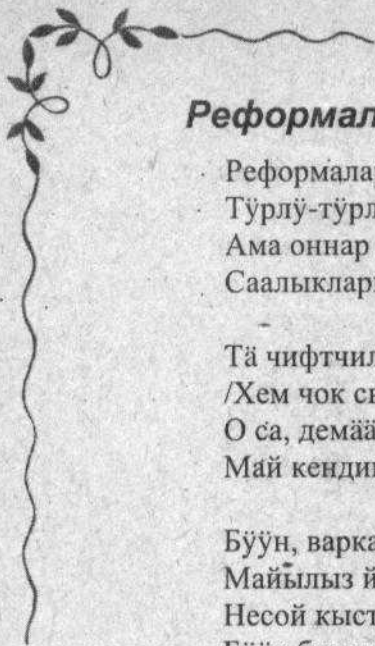
Дерин есап

Гечмиш заман, гечмиш заман,
Бүүлү олдун күчүклүүмә,
Гечмиш заман, гечмиш заман,
Дедә-боба да бүүклүүнә.

Калды беним да аклымда
Бир дүш гиби аслы ишләр –
Нижә дедә шу илкйазда
Топраан гүүдесини денәәр:

Олур му тенейи атмаа,
Сыжак етәрдир ми топраа,
Оса адеет ми таа йапмаа –
Аужунда ону дуймаа?

Бөләйди дәдум – хер илкйаз,
Бир ии уста гиби, быкмаз,
Алып топраа аужуна,
Буларды несойдур сыжаа...
... Калсын хептән канымызда
Таа чок адеет озамандан –
Узак ердән, огузлардан,
Хем да Балкан делелердән!

Реформалар, реформалар...

Реформалар зеедä олду –
Түрлү-түрлү өрнек дууду, –
Ама оннар сакат гиби
Саалыкларна севинмеди.

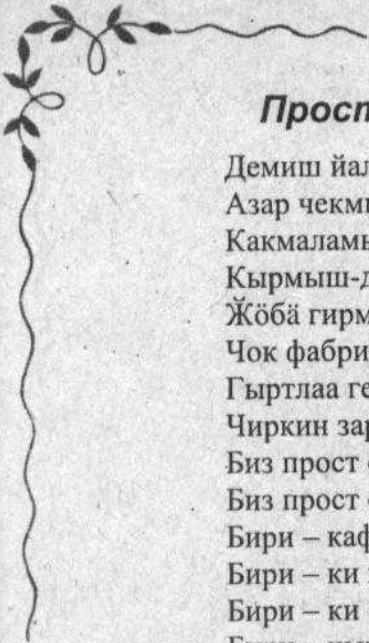
Тä чифтчилии биз «калдырдык»
/Хем чок сыра буну йаптык/ –
О са, демää, хаста гиби
Май кендинä гелäмеди:

Бүүн, варкана топрак-дүннä,
Майылыз йабанжылара –
Несой кыстаф ердän оннар
Бүүк берекет алар-топлар?!

Алэрыз биз екин сатын
/Харжээрыз хеп не чок алтын!/,
Ама сужук атеш паада
Хем гөрүнүр йортуларда...

Реформадан олса варлык –
Биз озаман сарп йашадык,
Ама офлээрыз түкендä:
Олмаздыр мал реформадан!..

Салт насыл дайанэр Ватан,
Ачан гелер она утан,
Етишмеер ки чок иш бизä,
Йазык хич диил ми үзүмүзä?!

Прост едериз...

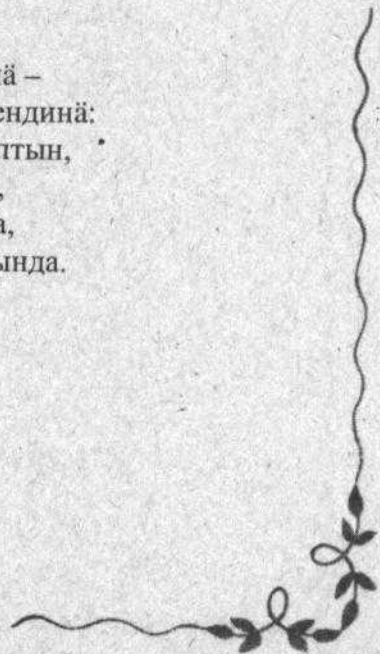
Демиш йалан – өлүм сустук,
Азар чекмиш – ишитмедик,
Какмаламыш – гөз атмадык,
Кырмыш-дөкмүш – биз прост еттик.
Жобә гирмиш – колхозларда,
Чок фабрика – заводларда, –
Гыртлаа гелинжә патламыш,
Чиркин зарар иштә йапмыш –
Биз прост еттик,
Биз прост еттик:
Бири – кафадармыз иштән,
Бири – ки комшумуз чоктан,
Бири – ки аннамаз лафтан,
Бири – чыкмыш инсанныктан,
Бири гелер сенселемиз,
Бир да, ани... баш хырсыз...

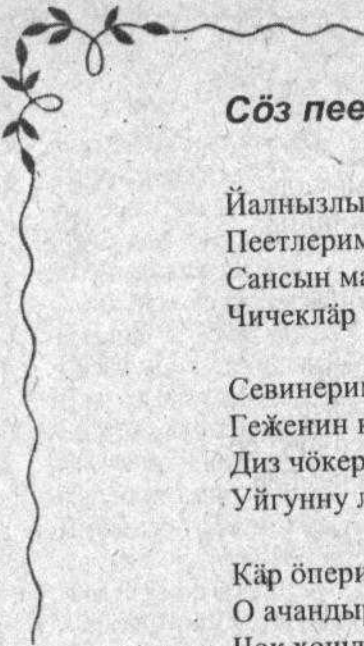

Түрлү кирлери
Хем лекелери
Су йыкайажэк,
О чыкаражэк:
Нередә йалныз,
Хич бир сабунсуз,
Йада бирердә –
Сабунну суда...

... Салт не йыкаар
Жан кирлерини,
Нижә йок олар
Душман неетлери?
Таа йок о сулар
Хем да сабуннар!..

Вар сыра чыкэр өлә –
Пак душмансын кендинә:
Сән кимә-са ии йаптын,
Йукары ону аттын,
О са буз калэр сана,
Йок чичек лафларында.

Сөз пеедим ичин

Йалнызлыын шу ичиндә
Пеетлерим пейдаланэр,
Сансын маму елиндә
Чичекләр гөзелленер.

Севинерим сессизләә
Геженин койусунда,
Диз чөкерим хем ердә
Уйгунну лафларыма.

Кәр оперим сырамы –
О ачандыр айозлу:
Чок хошлудур жаныма,
Зерә вар онун доорлуу.

Ким екмеени бандырмады
Тузлу йашын дериннииня,
Өлелери аннамады
Неләр олардыр өмүрдә:

Недән уйкусузлук алэр
Ону, ким акылсыз север,
Недән йылдыз дүшер-сүүнер
Да-дарттырдэр кара чембер...

Долашма бойнума:
Лекәйсин акына
Лафын бүүк шафкында,
Халкын хатырында.

Кәр сабурум да делинди,
Лекелииндән о гевреди...
Ангы сабуннан йыкамаа,
Лекелииндән ки куртулмаа??

Мезарлык хем хатыр

Каршыда, бир тарафта,
Деделәр ер алтында:
Кач Көсә хем да Сары,
Кач Узун хем Капаклы
Йазылы ставрозларда
Хем сиирек та ташларда!..
Чифтчиләр – бүүк усталар,
Күүйүмдән түрлү жаннар –
Динненерлир дериндә,
Беш-Алма мезарлыгында.
Вардылар – ишледиләр,
Хеп топрак актардылар,
Вардылар – севишпиләр,
Чок ушак та бүүйүттүләр.
Ама тә вакып өртгү,
/Сансын бүүк булут гелди/
Да чиркиндир каранлык
Гуч ери, шу мезарлык.
Етиштиийнән мезарлаа,
Йаш башлгээр ерә учмаа,
Зерә йок артык инсан –
Йа ушаан, йа да бобан,
Масалжы о бабужуун,
Кафалы да дәдүжуун, –
Ангысы сана дейни
Пак екмекти вакыдын бири.
Ама бүүн – кахыр сендә,
Нижә күф хеп кемирәр
Жаңыны хем саалыны,
Өмүрдә шенникюини.
Саде таш, ески олан,
Ии тугардыр аклында,

Ани Беш-Алма күүйү
Незман-са хатыр гүттү –
Мезарлаа хем хатырлаа,
Деделерин адына, –
Ама шинди тә олду
Мезарлык та заваль:
Зерә чок ердә онда
Таш та калмады шиндән –
Алмышлар ки оннары
Фермайа /фундамедәй/* –
Колхозун о йагысы
Чок каави-каави дурсун...
Насыл да Аллах озман
Чарпмамыш кескин-бирдән
Оннары, ким ел коймуш
Калдырмаа таш-нышаны,
Хатыры ки чийнемәй
Хем күүйү ерә сокмаа.
Каршыда, бир тарафта,
Деделәр ер алтында:
Кач Көсә хем да Сары,
Кач Узун хем Капаклы.
Йазылы ставрозларда
Хем сиирек та ташларда!..
Кимсей калмайжәк дирек
Дүннедә, белли бу пек,
Саде бракма, Аллахым,
Кайбетмәй ки хатыры –
Оннара, ким бүүн ердә,
Гетирди ким дүннейә
Хем бени, хем да сени,
Хем өмүр гөзеллини!..

* Бу иш олмуш еллингжи йылларда

Клисә чаннары йоллады...

Тә клисә чаннары
Кими-са йоллады
Куудан бир тарафа,
Ирак о мезарлаа...

Пек аар адымнамаа,
Кими-са гечирмәй
Битки йола, хептән,
Да сакламаа биртаан...

Жанын мы чыкажэк
/Кахыр тә жингежек/
Аники зор сана
Айырылмаа ондан,

Кимә ана дедин,
Кими боба билдин,
Йа малинди сенин,
Йа дәдунду кәәмил,

Йа бир парча ушаан
Чыкмаз кахырындан,
Йа да комшун сүүндү
Бир мум гиби сүүндү...

Бийаз сачлы Бужак
Билирдир салт бирпак,
Ким динненер ердә
Бизим делелердән...

Севинеерим – чок гүлерим,
Дуннейи да кужаклээрим,
Өмүрә бән «шүкүр» деерим,
Шакада чок йыканээрим,

Карышээрим сырайа,
Евленерим иликләйә:
Нередә көпрү йапмаа,
Нередә пынар казмаа,

Евлады уусәйә атмаа,
Сакада йардым йапмаа,
Ихтәры сайгыламаа,
Анайә пек сармашмаа.

... Йашайаркан бән түркү чалээрим
Хем түркү чалээрим, ки йашээрим.

Ки имдат олсун

Бән сапмадым йолжаазымдан,
Ан терими дөктүм онда –
Ачан о байыра урду
Хем чок дөнечли чыкты.

Кендимнән хеп калдым кендим
Узуннууда өмүрүмүн –
Йазылыма гөрә бана,
Беним дарсык ежелимә...

Таа узанэр йолжаз-ежел,
Ама нейә о гөтүрер?
Салт бир Аллах доору билер
Не илердә бизи беклеер.

Бән саваштым файда йапмаа,
Инсаннара ел узатмаа,
Ки илинник, хайыр дуусун,
Зор чекенә имдат олсун.

Жанымын санжысы

Бени раата май хич бракмаз
Гиттикченә дүшүнмекләр –
Чок иш бүүн ичимдән чыкмаз,
Йакэрлар нижә йаралар...

Е, несой өнүнә чыкмаа
Да башсызлыгы ерә какмаа,
Хем не амазчыя демәй,
Ки ааз билсин'о капамаа?

Е, нәәндан душманлык чыкэр,
/Кәр алаза отлар бүүйер!/,
Да инсаннар, йабан гиби,
Көрлүк йапэр түрлү-түрлү?

Е, нечин бүүн суратсызлык
Олду, сән, нижә бажалык –
Тә генч олан гитмәз йолдан,
Ани калмыш адетлердән:

Кырэр-дөкер, сайгы тутмаз,
Ии лаф она май илишмәз –
Неләр беклеер гележектә,
Ачан өмүр гидер хаста?..

Гиттикченә дүшүнмекләр
Сарэр нижә йаралар:
Биз нәаны варажэз бөлә,
Хайыр йапмазкан иликләә?..

Сүүндүрдүм тә бән муму,
Ангысы булут олду,
Ама шафк бана верди,
Нижә ўраәм истеди.

Ама йок олду, битти –
Сансын дүш, артык гечти...
Нечин йок олду, битти?
О не шафк бана верди!..

Сүүндүрдүм тә бән муму,
Ангысы булут олду,
Шинди нечин-са бана
Корку гирмәә караннаа...

Сыбытты таш аардына...

Йок гөзүн гөрмә ери
Хем инсан еллерини,
Ангылар сени бакты
Нижә маму ушааны.

Сән хеп диксин, бюрократ,
Хеп сатмаа беклеерсин салт:
Илкиндән инсан саттын,
Сора да Бужаа йактын –

Незаман пестициды
Бужакта жөмерт дааттын,
Незаман «үүсек» ердә
Лафлан хеп ону йактын...

Йок гөзүн гөрмәә дили,
Ани о сенин дейни –
Сансын икинжи ана
Чекилир ондан сана.

Ама незаман ләйзым –
«Гагазум», – деер лафын,
Зерә йок сурат сендә,
Нижә бүүк бир сүндүктә.

Тутунэрсин портфельдән
Нижә евлад анасындан,
Ама тә гелди заман,
Кырлатты сени инсан
Хем да таш аардына
Сыбытты артык хептән...

Ким не йапэр,
Ону чекер.

Кенди бажаандан
Койун асылэр,
Саде законнар
Зулумнуу енсеер.

Фена лафы качырдын,
Биртаан ону тутмадын –
Биләсин, ани кавга
Копушажэк ичердә...

Фена лафлар куветли,
Оннар жингир айлейи.
Чийнә лафы да сөлә,
Олсун нейә севинмәә!

Татлы лафсыз йашамак –
Кәр хализдир ахмак.
Арта калсын шу бүүк та варлыын,
Ачан онда жанын капалы!..

Хасталандым өмүрдән

Хасталандым өмүрдән:
Хеп нашей-са етишмәз –
Онуштан мы да үрәәм
Не чок заман май гүлмәз?

Өмүр кара хасталыы –
Бүүк башсызлык шиндики
Хем йарасы, олмалы, –
Суратсызлык ишлери...

Хасталандым өмүрдән:
Ачан гөрерим сокаа –
Тутушэр беним үрәәм,
О уурады мындарлаа.

Хем дийлдир салт леш-боклук,
Ама чок хайырсызлык,
Сайгысызлык кудурэр –
Гижә сокак та дайнэр?..

Хасталандым өмүрдән,
Онун ажыларындан...
Е, ким алыштыражэк,
Бизә имдат булажэк?..

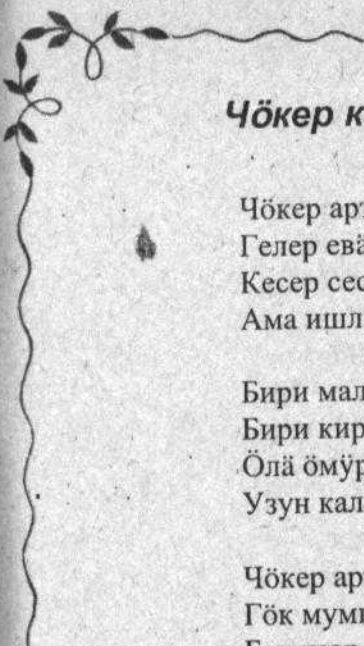

Дилим – еминим

Ана дилимдир канымда
Хем да Бужактыр жанымда,
Оннар ичин дуумушум бән –
Бөлә инандыр кредомдан!

Ана дилимдир кысметим,
Салт одур хем хошлу кефим,
Онуннан варым дүннедә,
Шу айозлу тарафымда.

Ана дилимдир еминим,
Она дейни ставроз еттим –
Икона ки ону саймаа,
Хализ бир христиан калмаа.

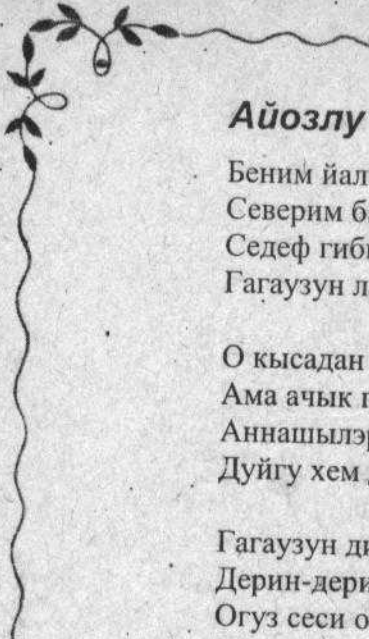

Чөкер караннык...

Чөкер артык караннык,
Гелер евә ким даанык.
Кесер сеси шамата,
Ама ишләр вардыр таа:

Бири малы дойурэр,
Бири кирпич ташыэр —
Өлә өмүр күүйлердә,
Узун калан ишлердә...

Чөкер артык караннык,
Гөк мумнары йалабык.
Башлээр пестләр уйанмаа,
Кула йапраа сармашмаа...

Айозлу дилим

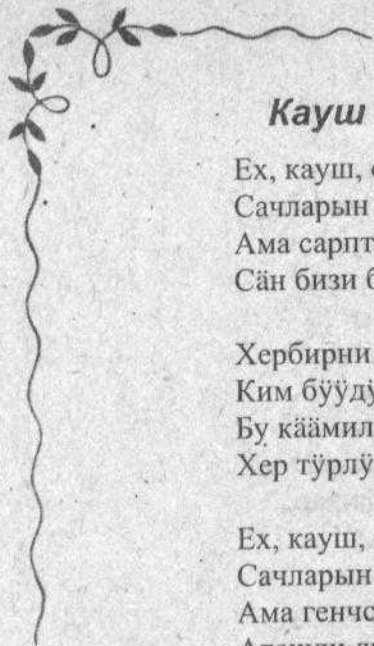
Беним йалпак дилим,
Северим бән сени:
Седеф гиби паалы
Гагаузун лафы.

О кысадан сөлеер,
Ама ачык пек деер –
Аннашылэр кескин
Дуйгу хем да фикир.

Гагаузун дили
Дерин-дерин көклү:
Огуз сеси онда,
Врынээр ичимиздә.

Онда түркү өтер –
Чаннар гиби өтер! –
Да дуйгуларыны
Бирдән капэр-бүүлеер.

Беним ана дилим,
Сайэрым бән сени
Мадоннайы гиби,
Ки айозлуйсун дейни.

Кауш

Ех, кауш, сән кауш,
Сачларын пек йанмыш,
Ама сарптыр сесин,
Сән бизи бүүледин –

Хербирни күчүктән,
Ким бүүдү Бужакта –
Бу каймил сесиндә,
Хер түрлү кефиндә!

Ех, кауш, сән кауш,
Сачларын пек йанмыш,
Ама генчсин жандан,
Атешли дуйгудан –

Сән кошлуу халкымын,
Чок ава кывраттын
Гагауз шенниндә,
Дуйгумун ичиндә!..

Молитва

Йолла бизә, Аллахым,
Хем кысмеди, хем саалыы,
Хем да йолла сабуру,
Ки гечирмәә чок зорлуу:
Ачан сенин жаныны
Йакэрлар нижә чыбыы,
Ачан темиз шанына
Атэрлар чок лаф фена –
Кирли сени сайсыннар,
Инсанныыны йаксыннар.

Йолла бизә, Аллахым,
Хем да четин шу руху,
Ачан бизи йанылтмаа
Истәәр түрлү душманнар,
Ачан оннар савашэр
Екмәә ердә чок кахыр.

Йолла, Иисус, Жанабин
Бизә дейни бүүк фикир,
Ки бракылмаа простлуктан,
Хеп чекилмәә кардашлаа,
Ставроз йаппаа үректән,
Калмаа хализ христиан!

Ачык үрек

Темиз дуйгу
гүбүрленмәз,
Кимә уйдун
унудулмаз.

Хализ достлук
топалламаз,
Нижә хошлук
сенмәә калмаз,

Ачык үрек
китленилмәз,
Нижә екмек
бетва билмәз.

Ажы, Аллахым!..

Ажы, Аллахым,
Сакат оланы,
Сакат оланы,
Завалысыны!

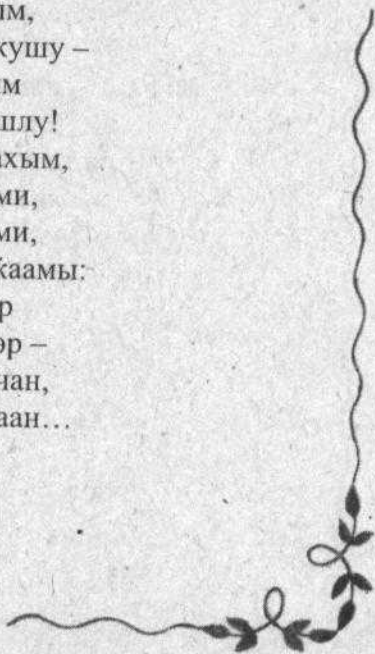
Кору сән ону
Түрлү амандан
Хем тут рухуну
Ўүсек халында!

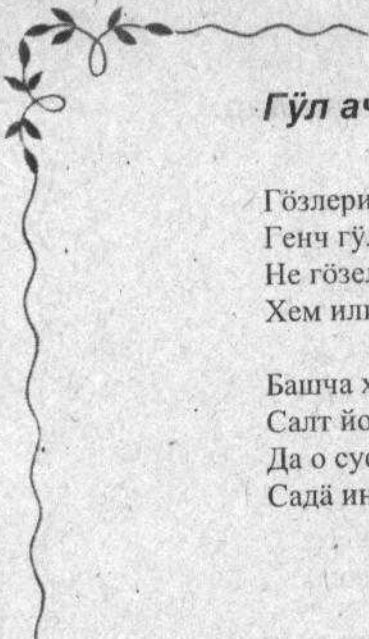
Ажы, Аллахым,
Ихтәр инсаны,
Ихтәр инсаны,
Куру ким калды,
Кимин еллери
Иши чок жинкти,
Кимин иилликли
Жан севиндирди!

Ажы, Аллахым,
Хем да курт-кушу –
Кө биз олалым
Оннарлан хошлу!

Ажы, Аллахым,
Беним ерими,
Беним ерими,
Чатлак Буҗаамы:

О йазын йанэр
Пек хасталанэр –
Йаамур йок ачан,
Йаслы о биртаан...

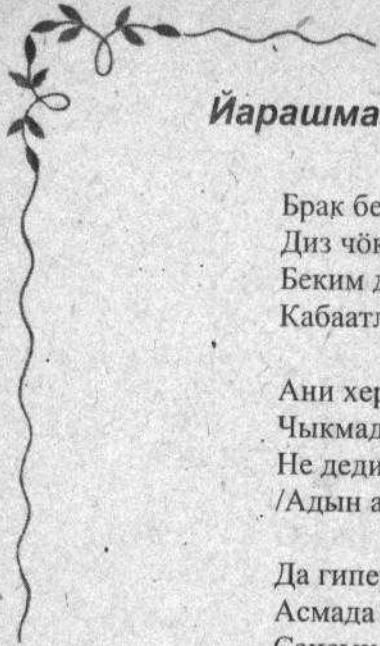

Гүл ачты

Гөзлерини ачты,
Генч гүл тә уйанды.
Не гөзеллик дууду
Хем илинник олду!

Башча хализ дири,
Салт йок онун дили,
Да о сусэр, лафсыз,
Садә инсан гиби...

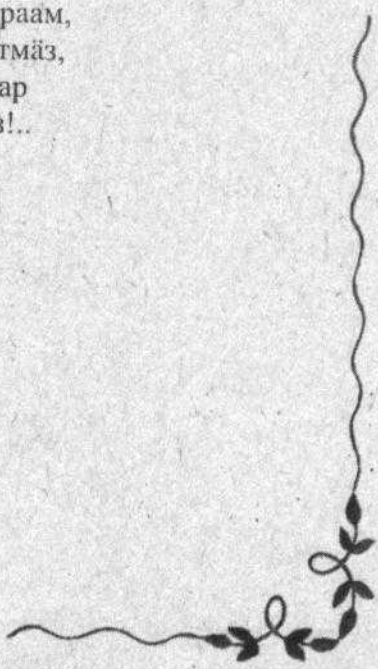
Йарашмаз бош лафлар...

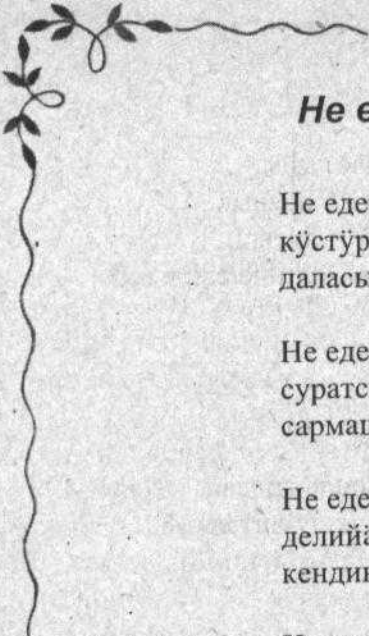
Брак бени, тарафым,
Диз чөкмәйә сендә –
Беким да Мина
Кабаатлы фена,

Ани хер заман
Чыкмады таман
Не деди олсун
/Адын анылсын/,

Да гипербола
Асмада калды,
Сансын бош лафта
Чок заман дурду...

Брак бени, топраам,
Диз чөкмәйә битмәз,
Зере бош лафлар
Сана йарашмаз!..

Не едер?..

Не едер
күстүрсүн есапсыз,
даласын кабаатсыз?

Не едер
суратсыз инсана
сармашмаа йалана?

Не едер
делийя дүүшмää,
кендини гөстермää?

Не едер
бүүк ахмаа асылмаа,
жаныны кайбетмää?

Не едер
лаф-гүбүр казанмаа
да өлө да калмаа?..

* * *

Дернектә ишиттийнән лафы,
Херкерә саймаарсын ки паалы:
Сөледийса дост доста – алтын,
Еер душман сөләәрсә – сән не сандын?

* * *

Колай дүүшә гирмәә,
Сабурдууну енсемәә,
Салт билинмәздир башлантыдан.
Аңгы ерин саа калажәк дүүштән.

* * *

Кимнәр ач карныны
Дойурурдулар хызлы,
Туза-екмәә банып
Хем трофайы йудуп,
Оннар биләрдир дадыны
Хем ии манжанын о паасыны.

Кууүүлөрүмүн хатырына, ангылары
каблеттилар азап олүмүнү аачлыктан
1946-47 йылларда

Таш ааламасы

/Трагедия поэмасы/

1. Саалыны Бужаан
Кураклык алармыш,
Чок кытлык бундан
Йакада дурармыш.	Онуштан каранькта
Йа да койу думанда
Арабалар тыкырдыр,
Бужаа доору йаклашэр:
Падишахы бүүк Русун
Карар етмиш бу олсун:
Кутозов тез данышсын,*
Христианнары чаарсын,
Буйурсун ки оннар
Русун ени топраана –
Бессарабия оланына,
Бужаан йабан кырына.
Ама таа да бир кувет
Кураклаа не пек
бензээрмиш
Хем гезэрмиш о левент,
Орден гүүсүндә
сайармыш...	
2. Керван гиби гөчменнар
Варардыр гүн дуусуна –
Бир бош ера, чок ираа,
Бужак шу тарафына...
Йапыш ставроз, динини,
Бракып Варна ерини
/Өмүр пелинди дейни/,
Варэр инсан илери
Гежә-гүндүз: йол узун,
Ежели гагаузун.
Варэр саклы, завалы:
Тутулмасын биртүрлү –
Йанычарлар качынэр,
Кими тутэр, – йок
едер...	3. Ажы өмүр-ежели
Гагаузлар гечирди:
Гездилэр аач каарнына
Түрлү корку алтында,
Гечтилэр узун йолу,
Бүүк Туна да суйуну –
Качы буулду-кайбелди,
Йа каннан йаш аалады
Хем сора да Бужакта
Йашадылар мазада,
Башладылар сынашмаа
Мерайа сыбыдылма
Хем да екмек та бүүтмәә.

* Бу данышмак олмуш 1811 йылда

Хем да ушак та
бакмаа...

4. Чифтчинин иши өлө,
Йаамур вар – берекедө,
Незаман йок – корку
алыр:
Ипликтө өмүр баалы!

Несой сән бакынажан,
Екмексиз йашайажан? –
Гит та бак хем куш,
хем мал,
Айленә арттыр таман!..
Кураклык са чок сыра
Бужактан гитмәз ираа,
Лүзгерләр чиркин-
чиркин
Хем хашлар, хем
кемирир
Завалы есмер топраа,
Өлдүрүп екмәә онда.
Кахырдан хасталанар –
Хем ушак, хем бүүк
олан, –
Ани ләәзым йашамаа,
Ени топраа актармаа –
Берекет болай чыксын,
Гөменнәр да севинсин...

5. Чок керә өлө олду –
Гагауз пек аач калды,
Да аларды башыны

Добружайа чак вармаа,
Бир парча екмек булмаа,
Орада ки казанмаа.
Ах, йоллар, йайан
гитмәә, –
Ўзлән верст гидип-
гелмәә,
Йыл-ба-йыл гезмәә онда,
Етишмәә ки умуда:
Кендинә хем айленә
Туз-екмек сән алажан,
Ани сән казанажан,
Аачлыктан
куртулажан...

6. Гаргалар хызлы учэр,
Нашей-са оннар дуйэр,
Ани йаклашэр заман
Бужакта йапмаа зарар.
Бирда тез, шу кырк алты,
Дүбүдүз Бужаа йакты.
Не оларды бурада,
Кураклык тарафында:
Лүзгерләр, Дели гиби,
Ўзүнү ерин иди –
Тоз-топраа ташыдылар
Чок дерин чукурлара,
Боз олдуиду еримиз,
Карардыйдык кендимиз,
Ии беллийди, ки аман,
Аачлык тутэр йакадан...
... Ама вер алым, не вар,
О алым – поставкалар,

Хич лафсыз таманнансын,
/Нижә кырк бештә
олсун!/ –
Сүпүрмәә таваннары
Хем да бош амбарлары:
Тенейәдан ко гитсин,
Ки поставка тез битсин.
Ама вождь, хобур гиби,
Дойунмаа хич билмеди,
Саде орден баашлады
Оннара, кимнәр алды
Биткийәдан имеелии,
Коркудуп инсаннары,
Ангылар пек бенизсиз,
Таа чойудур саалыксыз.

7. Бастылар сууклар Бужаа,
Кырк алты гечти ужа,
Ама аач хем куветсиз,
Инсаннардыр кысметсиз:
Хайлиси забун-куру,
Тә өлмәә артык дуру –
Нижә синекләр суукта,
Леш олардылар патта.
Даа гиби генчләр ердә,
Кәр капу да аардында,
Гөзлери батмыш хептән,
/Сансын дийлдир о
инсан/ –
Калмышлар кемик,
дери,
Пек титси гөрмәә дейни...

Аазыны аачлык ачты
Да биртән инсан йутту –
Доймады хем быкмады, –
Бүүк хобур гиби иди
Хем ушаа, хем ихтәры.
... Ама орден ким дакты,
Инсаны ким аач бракты
/Сталинин шу адындан
Хеп поставка ким йапты/,
Кырмызы чиирәйлән тә,
Бүүк севгийлән кефиндә
Отурэр сельсоветтә
Йа да парткабинеттә.
Кабаатсыз халк зее
чекти,

Ким-са орден каблетти...
Гечинәрди бир мумсуз
Айозлу шу гагауз –
Сансын ойду гүнахлы,
Ани . Сталин
“куртарды”...

8. Вокзаллар – үклү тенә,
Ама алмайжан елә,
Зерә түфәән кавалы
Бакарды сана доору...
Чүрүсүн тенә, йансын,
Ама о түрлү олсун –
Нижә вождь демиш озман:
Алмамаа тенә ордан
Кәр гөчсүн бүтүн дүннә,
Ама иш калсын бөлә...

9. Саургун. Врынээр айаз,
Кимсей, кимсей май
чыкмаз
Дышары йа да сокаа —
Өмүрүндү бүүк батаа:
Капалы чок капулар,
Оннары динч күртүннәр
Дайамыш өлө четин,
Сансын айлан буз кенди.
Капуда бекчи олмуш,
Кимсейни
колвермемиш...
Салеттин сән гөз атмаа,
Пенчердән бакмаа —
Пат үстү долү өлү:
Хем күчүү, хем бүүк
оолу
Вани батүнүн Дели,
Ангысы гүздән өлдү,
Ама диил салт Делиләр —
Сарылар хем Көселәр,
Узуннар хем Каралар,
Топаллар, Капаклылар:
Йарысы күүйүн гитти,
Гүз-кышга топраа гирди,
Чок күйләр йарым
калды,
Бужакта бүүк женк
олду:
Куршумсуз хем
бомбасыз
О иди чок гагауз,
Оннары май йокту ким

Гечирсин йола битки:
Күртүннәр дерин-каба,
Кызаклар батыр орда,
Айакта дуран киши
Гиришир йатмаа "иши" —
Топламаа евдән свә
Инсанын лешлерини.
Гүүделәр илин, ингжә,
Кызаклар үклү динжә —
Нандадыр кафа, бажак,
Ким гимни, ким да
чыплак...
Сачларын да терс
калкыр:
Ба аазы ачык калмыш,
Гөзлери да фит
батмыш,
Салт дери саркэр-
саркэр,
Кемиклери о саклээр —
Завалы бу чок жаннар,
Завалы шу инсаннар...

10. Йокту ким мезар
казсын,
Дон ери ки енсесин —
Олажэк недән кувет,
Сансын нафрайды екмек:
Парчажык, хем да четин,
Ама пек датлы идин —
Хем да диил салт
екмежи,
Чорландан да питажыы,
Кемиклердән да пачайы,

Чарыклардан да
манжайы...
Мезара дейни куйу
Кәр афтайлан ойулду.
Май үзәдан леш она
Аттылар, йаш акыда,
Да өрттүйнән лешлери,
Ойнамыш топрак кенди:
Кимси жан верәмемеш,
Мезарда таа тепинмиш...
Хем да таа чиркин ишләр
Озаман хеп олмушлар:
Аачлыктан кими киши
Кәр инсан ети иди...
... Куйулар гөчтү артык,
Вақыда оннар калды,
Ама жан ажымасы –
Халкымын зор чекмеси –
Верилмәздир вақыда,
Йоктур нижә унутмаа:
Бүүн аалэр ташлар
кенди,
Зерә не оннар гөрдү
Аачлыклыын койусунда
Чок дилли Бужаамызда,
Йоктур нижә унутмаа,
Йазыйы гиби силмәә.
Бүүн аалээр, ташлар
аалээр,
Жансызлы бетва едер,
Нечин аач бракты халкы,
Да йутту йарысыны –
Оннары, кимнәр ишчи,

Айозлу гиби киши?..
Нечин гөз гөрә-гөрә
Инсаны топтан гөммәә
Аачлыкта, бир
кабаатсыз,
Чүрүдүп екин жансыз
Дышарда вокзалларда,
Чок түфек шу
алтында?..
Ама бүүн мезарлыкта
Йоктур май нышан –
анмаа,
Ани кырк алты хем
кырк еди
Йыпларында трагедия
/Куракта,
жансызлыктан/
Сабурулу Бужаа гелди,
Инсаны жыллат кыйды,
Сансын коса от
бичти...
... Кабарэр булутлар –
Беким да йаштан оннар,
Ани чок дөктү инсан
Хем ташлар
долайлардан,
Кайбелди ки нек чок
жан
/Бу оларды сырадан/
Аачлыкта – кырк
алтында,
Аачлыкта – кырк
едидә...

Чичекләр

Чичек евдә, башчада,
Чичек кырда, чайырда
Хем сенмәз кефимиздә,
Хем бизим жанымызда...

Гелер вакыт салкыма
Хасайлан тез донанмаа,
Гелер вакыт гүлләрә
Кораф даатмаа килимә.

Лаалә ачэр аазыны –
Бирдән дейжән: вар лафы
Йашамайы мететмәә,
Онун ушаа сайлмаа.

... Дири чичек гөзеллии
Баашлээр бизә шенниклии –
Олсун дейңи севинмәә,
Жанда түркү гездирмәә.

Йа отур, ага, лафа...

Йа отур, ага, лафа,
Ки геери бираз бакмаа –
Ко олсун елли йыла, –
Баарим пак солук йутмаа...

Деерсин сән вакыт гечти,
Нижә гугуш тез учту,
Ама бакмадаан геери,
Зор гитмәадир илери...

Ушаклык. Өмүр йолу
Чекетти баша доору:
Ойнадык чок сокакта,
Таа калынжак караннаа.

Не шенник билдик озман –
Сансын бүүйдү хализдән!
Сора да кыра чыктык,
Генч куветлән гириштик,

Ани иш пишсин биздә
Чок түрлү чалышмакта –
Незман баа биз куландык,
Йа боодайлан анылдык.

Пазарлар гелди – кондук,
Хоруйа генчләр варды:
Не гөзәл сыра орда,
Клисемизин бойунда –

Нәянда гайда солуду,
Кеменчә дүрттү дуйгу,
Ангысы ойуннарда
Бензеди кывылжына.

Чожуклар атлээр-чөкер,
Сансын ер да титирер,
Кызлармыз уйгун-уйгун
Авайа баашлээр дуйгу...

Ама нәянда калдылар
Күүйлердән о хорулар,
Нечин да биз бракылдык,
Хорудан айбырлдык?..

Пазарда, йортуларда
Бал акарды аазындан –
Инсанын сөзү доору,
Сурада гөрә олду,

Ани Аллахлыгы бакмаа,
Инсанныы пек корумаа –
Гирмесин йаланжылык,
Ортасына жанын боклук.

Ама тә, парча-шопар,
Хем бүүкләр да барабар
Йалана пек даданмыш,
Суратсыз хализ калмыш.

Тә бири инсан сатэр,
Сансын семичка ийер,
Сакынмаз о кимсейдән,
Нижә балыклар судан.

Тә бири гүлмәә алэр,
Инсаны ерә сокэр,
Ани лаф кыса онда,
Бошунаймыш дүннедә.

Тә бири чалэр-йакэр,
Колхозу дири сөйэр,
Ама генә о доору,
Зерә таа тутулмады.

Тә бири, тилки гиби, –
Йаклашэр сөкмәә сени, –
Не лафтан о гетирдер,
Ўресени чабук чөзер!..

Сансын достту, башкасы,
Кәр бийәздыр кафасы,
Ама не чүрүк үрәә –
«Достуну» кайыл имәә.

Бириси чийнеер шаны,
Сансын о гүбүр олду:
Бойанмыш түрлү-түрлү,
Йалабар үзү-гөзү,

Ама йоктур сурады,
Бош чичектир лафлары,
Саймээр не боба-ана,
Ўренмиш о хаймана...

Нечин, нечин вақыдым,
Чок гүбүр сән топладын,
Ангылар бизи бозэр,
Йашамақ датсыз калэр?..

Тә, ага, гелдик баша,
Гөзлермиз бакэр ашаа,
Ани чок биз кайбеттик,
(Сурады ачан дааттык),

Биз ачан адетлердән
Атылдык гамсыз пиндән,
Биз ачан дилимизи
Унудэрыз ки бизим..

Жаным Һараланэр...

Вақыг гечер, о дурмаз,
Геери дөнмәй бейермәз.
Биз наһей-са кайбеттик
Хем наһей-са едендик...

Ески киши, гагауз,
Йашаарды доору, чок уз,
Ама битки йылларда
Ишләр гидер терсинә...

Жаным аһсэр оннара,
Неләр баштәэр көрленмәй,
Йада шиндән көрленди —
Калды саде бир ады:

Е, һаанда хору-чичек? —
Кәйимил ачарды о пек!
Йашаарды о каһырсыз
Хем да ихтәрлыксыз.

Ама сүүндү, йок олду,
Йолжаазлары куруду —
Топланмээр буун генчләр
Шу хорунун шеннинә...

Артык сүрчер дернектәр,
Сансын сакагландылар:
Сүүнер о мум, адиет,
Бизим евелки кысмет...

Дүзмәй көпрү хем чешмә
Хавезди гагаузлар,
Ама бу айозлу иш
Тә курумаа чекетмиш:

Көпрү кырәрлар динсиз
(Аннамээрз кендимиз)
Хем да казмаа чешмейи
Гиришмеер май кимсейи...

Аһы гелер буун бизә,
Ачан дүштү башсызлаа:
Ба чоктөрмәк герилер,
Йалаһылык шен гезер,

Ба үзсүзлүк көктешер
Хем хырсызлык үтүлеер,
Ба душманлык раат дурмаз
Хем жансызлык динненмәз...

Нижә гөктән йылдызлар,
(Дайма дүшән ангылар),
Адиетләр да йанәр —
Кендимизә не кәтәр?..

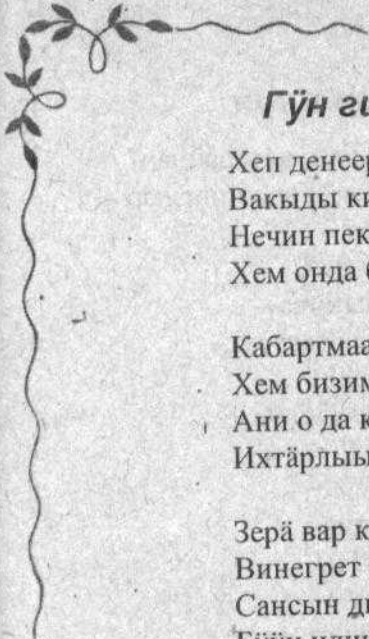
Неләр бизи халк егги,
Биз йыл йылдан кайбеттик.
Далтээрз пармаамызы —
Олаһәк мы файдасы?..

Нижә карыда бонжуклар,
Дизилер сәндә йашлар,
Ама нечин-са оннар,
Хеп гиттикчә, аарлашар
Да ашаа чекмәй башлээр,
Камбуруну чыкарэр...
... Севиндин ми гөзелләй,
Йыл-йылдан аарлашана?
Шукүр, ани бөлежә
Йаклашэрсын сән ужа!

Харам гелди –
Харам гитти,
Буну билир
Халкым четин!

Тә нечиндир
Онун ели
Не пек ишчи,
Не пек ишчи!

Гүн гиби

Хеп денеерсин танымаа,
Вақыды ки аннамаа –
Нечин пек о долашык
Хем онда борчлу калдык

Кабартмаа кендимизи
Хем бизим дилимизи,
Ани о да күсмесин,
Ихтәрлыына севинсин,

Зерә вар киши, аман,
Винегрет йапэр ондан,
Сансын дил – бир имеелик,
Бүүн идик – да севиндик...

О са гүн гиби бизи
Йысыдэр хепсимизи
Да калэрыз гагауз,
Дүннедә бир халк огуз.

Сөз ветераннар ичин

Нечин каш саркыдэрсыныз, ветераннар?
Нечин хем да о кел башы Жанабинизләр
Савашэрсыныз сакламаа –
Вар кабаат мы башынызда?

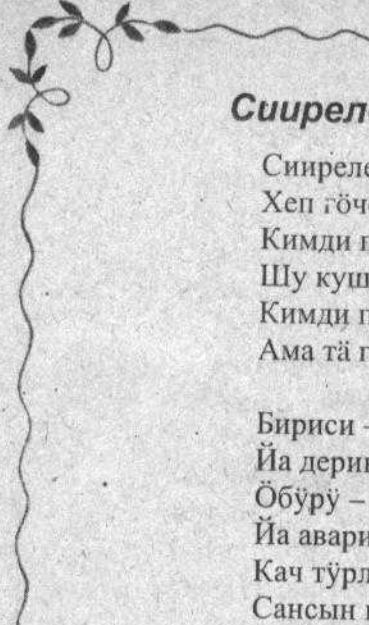
Гетирерсиниз не аклыныза –
Не чок зор ер дүшәрди гагауза,
Ани о гечирди аачлыы
Хем биркач та женктә йанды,
Оса ани колхозлары
Куру еллән, аач калып,
Саваштыныз йолландырмаа,
Чүнкүм таа ии йашамаа?

Гетирерсиниз аклыныза –
Не чок зор ер дүшәрди гагауза,
Ама сиз тарафымызы
Куртардыныз не пек хызлы
Көр аачлыктан,
Чыплаклыктан,
Сүндүк хасталыктан,
Ажы йашамактан?..

Сансын сарп челиктән еллериниз,
Бүтүннә хем, булэрым, гүүдениз,
Зере сиз омузларынызда
Тащыдыныз букадар аарлыклар!
Нечин каш саркыдэрсыныз, ветераннар,
Пек каавидир, брей рух Жанабиниздә!
Каш калдырын хем баш калдырын сиз –
Картал гибийсиниз хепсиниз!..

Суулмак

Офлээр ана
Хем да боба:
Йок ким гелсин,
Бир лаф десин –
Ушаклары гитти,
Даалды кәр чил гиби:
Бир Магаданда,
Бир да Кавказда,
Бир йазэр,
Бир сусэр.
Ама ана
Хем да боба
Кахырланэр,
Умут едер,
Ўрек сөляär –
Гележекляр!..
Бир йыл гечер
Хем таа учэр,
Ама ана-боба
Бакэр, бакэр йола.
Кенди ушаан
Башлээр суулмаа:
Сендән – анасындан,
Сендән – бобасындан!..
... Ах, сән, заман,
Не чок аман
Дууэр сендә
Жансызлыктан!..

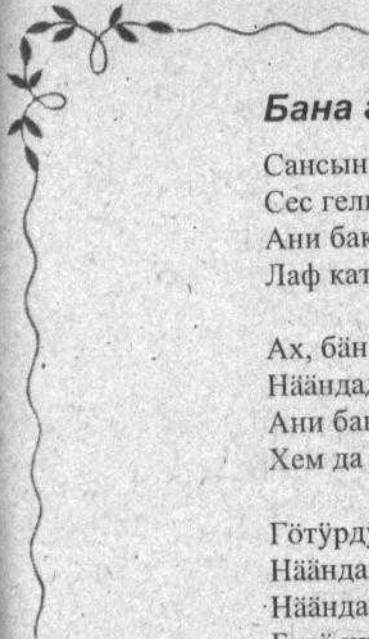
Сиирелер сыралармыз...

Сиирелер сыралармыз –
Хеп гөчөр инсаннармыз, –
Кимди пек йакын сана,
Шу кушку о жанына,
Кимди пак екмек гиби,
Ама та гитти-битти...

Бириси – филан женектә
Йа дерин ирак суда,
Өбүрү – бүүк йангында
Йа аварийаларда –
Кач түрлү ата олду,
Сансын гааргалар сарды!..

Оннары топрак өрттү,
Не фасыл йорган булду
Хем да бир түрлү йапэр –
Хепсинә тепә баашлээр,
Бакмээр кимди о ердә,
Айдыннык дүннесиндә...

Биз анэрыз оннары,
Кайбедериз кимнери,
Ани о чабук сүүндү,
Кендини корумады –
Бежим варды таа гүнү,
Ама та – артык гөчтү...

Бана гелер...

Сансын ер ичиндән
Сес гелир бана,
Ани бакам теездә
Лаф катажэк бана...

Ах, бән саар мы олдум –
Нәәндадыр о лафлар,
Ани бака алды
Хем да тез йок олду?

Гөтүрдү пек ираа,
Нәәндан сес дирилмәз,
Нәәндан хич о биртаан
Бизә ишидилмәз...

Сансын ер ичиндән
Сес гелир жаныма –
Алданэрым мы бән,
(Кәр ушакмыйым таа?) –

Ко олсун, алданыйым,
Ама ни ишидийм
Не лаф бака дейжек,
Генә долашажэк...

Не фасыл тә сүрдүләр
Үзүнү тревогалар
Да долу (чизи-чизи)
Вакытсыз олду үзүн.

Оннарын пулуу кескин,
Чизиләр артык дерин,
Гөмүлмәз оннар биртаан
Несой да сән йалварсан.

Гечер йышлар өмүрдә,
Нижә шака дәрнектә:
Гүлә-гүлә учтулар
Да бир тепә олдулар.

Йолэрлар сачларыны,
Көрлеэрләр дуйгуларны –
Шака даалэр, кайбелер,
Өмүр йолу топланэр.

Калэр геердә чалышмак
Хем да бүтүн йашамак:
Чаты артык сарылэр,
Учсуз раатлаа гетирер...

Фикир булдум...

Маалежийкам кахырлы,
Хеп гезер о булутлу:
Зере йок еши шиндән,
Дәдусу сүүндү чоктан.

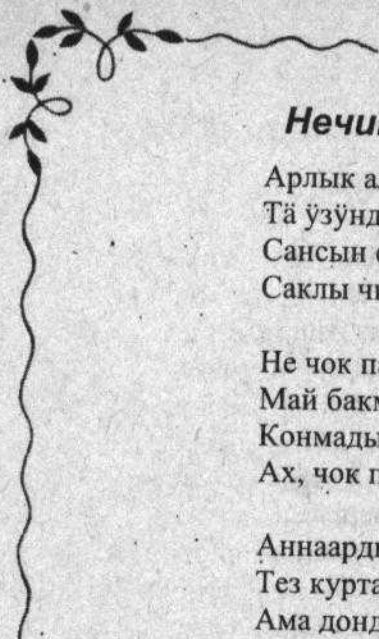
Бир башта йалныз йашээр,
Саде о доору билер,
Нечин пек узун гежә
Хем өмүр артык инжә.

Ама о таа алданэр,
Кәр шака да колверер:
«Айдыннык дүннә паалы,» –
Аазындан битмәз лафы.

Чок ишләр биләр ихтәр,
Алданып, сөздә гүләр,
Ама хербир кахыры
Пек йакырдыр жаныны...

Бабужук хич диил чоктан
Геләрди мезарлыктан –
Чыбыжааннан елиндә,
Кахырыннан үзүндә, –
Сансын йокту гүн озман,
Сөрпешмишти чичекләр,
Сансын гөк кара олду,
Бир йылдыз ордан дүштү.

Бабужаа бән сөз ачтым
Да бөлә фикир булдум:
– Сансын кушуз канатсыз,
Биз ачаныз тек-йалныз...

Нечин-са...

Арлык алан-алан
Тә үзүндә калды –
Сансын фасыл гүлләр
Саклы чичек ачты.

Не чок пармак кырдын,
Май бакмадын бана,
Конмадын неетимә –
Ах, чок пармак кырдын!..

Аннаардым: жаныны
Тез куртармаа ләәзым,
Ама донду лафым,
Китлийди кәр аазым...

Да бир да сөз-файда
Буламадым сана, –
Сансын харам заман
Сарды бени озман.

Арлык алан-алан
Тә үзүндән бакэр,
Салт нечин-са, севдам,
О гүн бени ерә сокэр...

Бакэрым иллери доору...

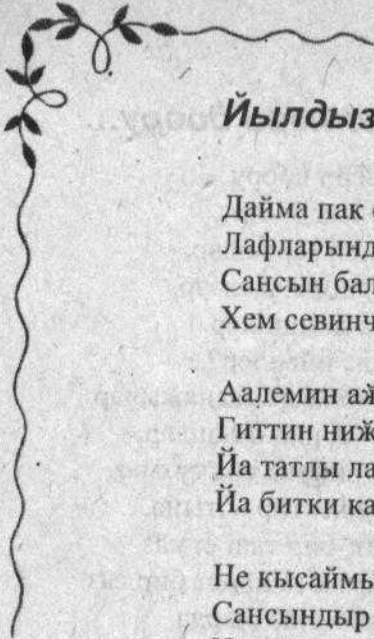
Бакэрым иллери доору –
Омузума аарлык басэр:
Йашлар мы хеп аарлашэр,
Артык умут та мы чатлээр,
Дүннә ми оса диишилер,
Солук му йада иисилер?..

Бүүн пек чок вар маанажылар,
Дизи-дизи топланмышлар, –
Салт вер трибуна сөз тутмаа,
Жабук дейжектир алтына,
Ки о мерет, бир таш етмәз
Хем йашамак та прөст бир саз.

Да ким-са кабаатлы бырда,
Ки долашык биз вакыда
Йаваш-йаваш тә етиштик,
Гүлүнтүйә кәр уурадык –
Маанажылар баарэр динмәз,
Ама ишә май гиришмәз.

Сансын лафтан екмек бүүйер
Хем руба да ондан чыкэр,
Сансын лафтан ени евләр
Үүсек-үүсек калкынырлар,
Сансын шаматадан өмүр
Саде доору йолдан гидир...

Бакэрым илери доору –
Да танымаа кам зор олду:
Гөзләр ми бүүн йавашыды,
Өмүр мұ оса буланды?..

Йылдыз дүштү...

Дайма пак екмектин сән,
Лафларынды үректән –
Сансын бал акарды аазындан
Хем севинч бакарды үзүндән.

Аалемин ажысына
Гиттин нижә йангына –
Йа татлы лафын имдат верди,
Йа битки капейкан шен етти.

Не кысаймыш өмүрүн –
Сансындыр биркач о гүн! –
Несой тез Инсан битти-сүүндү,
Сансын бир йылдыз гөктән дүштү...

Адет көклери

Аклымда күчүклүүм,
Шу паскеллә гүнү:
Сокаклар тертипли,
Хепси сарп гийимни!

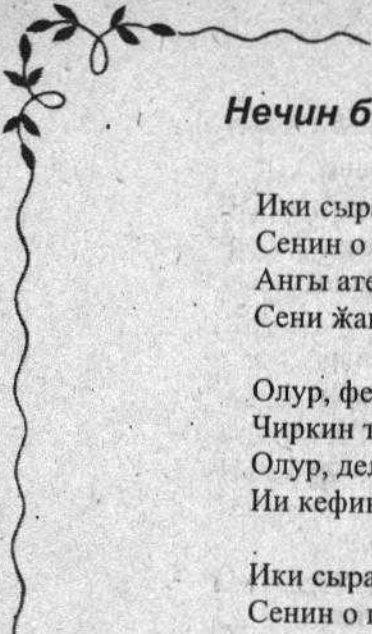
Инсаннар шен гезәр,
Аазындан бал акар!
Бүүк йорту йалаб'эр,
Шенникләр бүүк олэр!

Тә кумица гидер,
Сарп колач гөтүрер
Саадыжа, хелаллаа –
Не вердийса Аллаа.

Ушаклар алмышлар
Йымырта докушмаа –
Не севинч копушэр,
Йымырта ким кырэр!

Бужакта адетләр –
Айозлу сыралар!
Севинер күчүкләр
Хем да бүүк инсаннар.

Не дерин көклери
Гүн адетлерин!
Жан суйу оннара
Хеп ләазым хазырламаа...

Нечин бөлә олэр?..

Ики сыра йаш акэр
Сенин о гөзлериндән:
Ангы атеш пек йакэр
Сени жан тарафындан —

Олур, фена шу лафлар
Чиркин тә сапладылар,
Олур, дели бир бакыш
Ии кефинә хабанмыш...

Ики сыра йаш акэр
Сенин о гөзлериндән —
Ах, нечин бөлә олэр
Айдыннык бу дүннедә?..

* * *

Тә, нижә бир елдә
Уймаз пармак пармаа,
Хич бир ежел өлә
Уймазмыш дүннедә!

Олэр-ачэр бири
Майда чичек гиби,
Ачан өмүр йалпак –
Гечер гүн качарак!

Олэр башка түрлү –
Дейжән хализ күфлү:
Кара, ажы лафтан
Ачмаз өмүр, инсан!

* * *

Сыкы олан
Хем бол инсан
Хеп бир түрлү
Харжа калар.

Сансын бир масал гиби...

Сансын бир масал гиби
Йашларьм benim гечти,
Ама диил узун масал –
Нижә дүш, бана калса...
Незман-нижә йашадым
Бән кендим аннамадым,
Зерә чок түрлү ишләр
Долашык хеп чыктылар:
Чифтчилиин о закону
Беследи уйкусузлуу –
О айырмээр бүүклери
Хем да кәр күчүклери...
Ер гелди аскерликтә
Атомдан зихир йуттум,
Ангысы елли дөртгә
Патлады үстүмүздә*...
Ер гелди женги билмәә,
Йашамаа бүүк коркуда,
Сора да аачлык «исләә»
Делерди Бужаамызда...
Таа өтәә доору-колхоз,
Нижейди сүндүк хороз,
Ангысы север имәә
Хеп кимин-са елиндән...
Сора таа башка ишләр
Чок бени йыпраттылар...
Сансын бир масал гиби
Йашамам, дейжәм, гечти...

*Бу олду Чкалов (Оренбург) бөлгесиндә

Ода ихтәрлаа

Чок сорэрсын, ким гечер,
Не гөзәл ушакмыш зер,
Да башлээрсын аннатмаа,
Йашларны геери урмаа –

Наандаймыш о ушаклыын,
Сән ачан динмәз качтын
Хем да буук чарык гийдин,
Партал рубайлан гездин.

Актарэрсын вақыды,
Ангысы гечмәй варды, –
Незман сән севги ичин
Чок заман дели гездин,

Ани кыз-севда сана
Ба версин блезик-басма,
Ба гүлүш бүүлү-бүүлү,
Ба чалсын бүлбүл гиби...

Буунса деерсин, ажаба,
Незман бу ишләр олду? –
Нижә дүш гечти оннар,
Кәр хализ думандылар:

Сансын дийлдир ел сенин,
Чифтчилини ани севди,
Ки екмек дуусун болдан
Сарп Бужаан о кырындан...

... Не сустун, ихтәр комшу,
Таа аннат өмүр-кушу,
Ангысы учэр кескин,
Аннайамээрсын кендин,

Ама сән аннат гежә
(Өмүрү севмәй инжә)
Да олсун не аннатмаа
Ихтәрлык заманында.

Сән аннат, актар дерин,
Дүннедә не гечирдин –
Нижә гүл ачсын сөзләр
Чок лафчы топласыннар,

Ангылар сендән фикир –
Ии биләсин, – чок чекир,
Ани таа гөзәл ишләр
Йашамакта гитсиннәр.

Сән аннат, бу ий бана,
Кәр алтын лафларыма.
Ко сенин о фикирлиин
Инсанда хич сүүнмесин –
Нижә мум каранныкта,
Музыка да хошлукта!..

Ким историйасыны билмәз,
Өлеси карангыктан чыкмаз,
Тутмайжәк сайгы о халкына,
Нижә су дурмаздыр калбурда.

Деделердән ким атыләр
Хем саймээр дилини,
О гөз гөрә-гөрә кесер
Кенди көклерини.

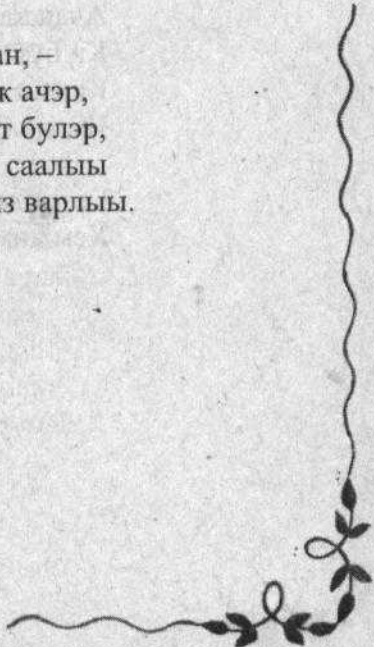

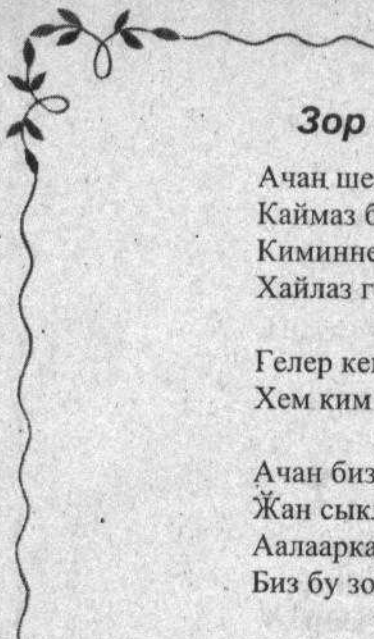
Сӧз сызынтысы

Ана дилимиздән
йок таа паалы, инан, —
ондандыр еримиз
хем да фикиримиз,
ондандыр еримиз
хем да фикиримиз,
ондандыр гӧкүмүз
хем да умудумуз.

Ана дилимиздән
йок таа паалы, инан, —
онда түркүлермиз өтөр,
чӧшмә суйу гиби акэр,
онда алтын күчүклүүмүз
хем да битки да гүндүмүз.

Ана дилимиздән
йок таа паалы, инан, —
онда хошлук чичек ачэр,
тарафымыз кысмет булэр,
онда халкымызын саалыы
хем да онун паасыз варлыы.

Зор ердä

Ачан шенник сапэр биздән,
Каймаз булут үстүмүздән –
Киминнениз бөлä халда,
Хайлаз гечән минутларда?

Гелер кенди адамнарын
Хем ким жана хализ йакын.

Ачан биз буламээрыз ер,
Жан сыклетли дөкärкән тер,
Аалааркан хем да ичимиз –
Биз бу зорда киминнениз?

Гелер кенди адамнарын
Хем ким жана хализ йакын.

Ачан кахыр өлä йакэр,
Ки бүүк йалын ааздан чыкэр –
Кимин лафы сүүндүрежек,
Имдат бизä тез булажэк?

Гелер кенди адамнарын
Хем ким жана хализ йакын.

Бобасыз

Оф, аннат, ана, сөля –
Бобасыз не зор үрää,
Сансын таш вар ичиндä
Хем пелин да аазында?

Кахырдан жанын йанэр
(Түтүнсүз бу иш олэр),
Ама диилдир бошуна
Бүүк кедер вар саалыына.

Несой да олду-чыкты,
Бобайы, өлүм-жады
Каврады елимиздән,
Саклады ону биздән?

«Оф» дедийнән йа евдä,
Йа боба мезарында –
Пак йалын фырлээр биздән,
Пек бүүк жан ажымыздан...

Доймадыйды йашамаа,
Ўректән бизи севмää,
Хич битмәзди ишлери,
Кәр алтынды еллери.

Ама тә, ана, калдык,
Нижә бир үүсүз олдук –
Ааламаа учсуз евдä
Хем да саар мезарлыкта.

Оф, аннат, ана, сөля,
Несойдур ежел биздä? –
Бобасыз зор йашамаа
Хем да зор кәр солумаа...

Өмүр басамакларында

(Монолог-поэма)

Битер масал, дургун, Мина,
Сән бак геери, йашларына:
Оңнар йолур сачларыны,
Емәрдир хем да саалыны...

Хер ушаклык – бир кийатчык,
Паасыз-паасыздыр о бонжук,
Хербир йапраа онун ачык,
Оку ону Көсә-чожук.

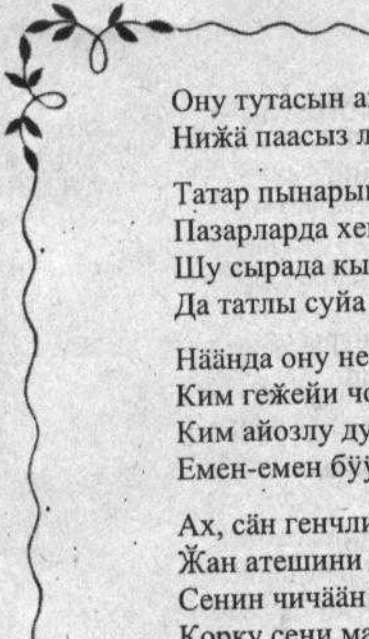
Хем сөзбашы онун – мера,
Бизим тараф, Буҗак топраа,
Кызгындыр пек сенин ерин,
Чатлак олэр дилим-дилим...

Үклү дуйгу гечирмектән,
Түрлү-түрлү кахырлардан.
Оннар сусмаздыр жанында
Хем да огуз да канында.

Хайванжылыы севдин кескин,
Не чок малда атлы гездин,
Кәр бүүн да Караман
Чыкмаздыр аклындан!..

Топ аардына чок качындын,
«Алты киши» да ойнадын
Хем ер гелди гежә сүздүн,
Болай татлы лафын пишсин –

Жанын изиннери кескин,
Хем илк бакыш – о бүүк емин:

Ону тутасын аклында,
Нижә паасыз лафы «севда»!

Татар пынарында* генчләр
Пазарларда хеп топлашар:
Шу сырада кыз «сусамыш»
Да татлы суйа вармыш,

Наанда ону не пек беклеер
Ким гежейи чок актарэр,
Ким айозлу дуйгуларны
Емен-емен бүүн дургудээр...

Ах, сән генчлик, дели шу кан,
Жан атешини динмәз севән,
Сенин чичәән сенмәз билмәз,
Корку сени май хич алмаз.

Гелди вакыт – севда олду,
Ичеринә кысмет конду:
Кары-кожа хатырына
Гечтин хошлу чоктан, Мина.

Өмүр платын корафланды –
Аллах ушак сана верди:
Хем кыз, хем чожуклар сендә,
Ачык үреклән айлендә.

Оннар чабук калкындылар,
Бойдаң сени тез гечтиләр –
Өмүр гечер масал гиби
Да дәдулуун сенин гелди:

*Беш-Алманын бойунда, чайырда, татарлардан калмыш бу татлы суйлан пынар. Бир ирми-отуз йыл геери о айозлу ерди генчлерә, шинди са – курбаалара...

Бүүн дәдуйсун секиз сыра –
Жөмерт кысмет конду сана, –
Севин ки дәдуйсун зенгин,
Унукалар сарыр сени

Хем малисини – бал дейни, –
Динмәз север о хепсини,
Бүүк жан сыжааннан оннары
Кужаа чабук хепбир алыр.

Аллах версин унука таа
Хем да саалык ихтәр Бужаа –
Сенин о үреенә гөрә –
Олсун онда кәәмил ишләр.

Учэр вакыт, геери дөнмәз,
Өмүр йолу шака билмәз –
Өлә калмыш, өлә гидер,
Инсан бойу хеп диишилер:

Ушак-чичек башлантысы,
Деликанныктыр ортасы,
Олмуш фикирдир ихтәрлык,
Ама кувет кам аз артык...

Өмүр басамакларында
Гездин, гездин, дәду Мина,
Салт не калды гөрәсин сән,
Бу дүннейи быкмаз севән?!

Шака шакайлан, ама тә –
Йашлар емәрдир кувединдән.
Салт жан тарафындан, анна,
Хич ихтәрлама сән, Мина!..

Майылды йылдызлар

Ачан севда сарарды бизи –
Канатларыннан икимизи, –
Геләрди, ани биз чыктык гөкә,
Йада райын бир көшесинә.

Мутлу-мутлу гечән минутлар
Жанымызда ии ерлештиләр –
Нижә гүлләр башча ичиндә,
Нижә севинч гелин-гүведә.

Аннашылмазды насыл заман
Гечип-учарды йанымыздан,
Бракып бизи, чифт гугушлары,
Чок севишәрдиләр ангылары.

Майыл олуп, хеп бакардылар
Гөкүн гөзәл йылдызлары –
Сансын аннаардылар ирактан:
Бөлә севиш хич диилдир шакадан!..

Ачан севдә сарарды бизи –
Канатларыннан икимизи, –
Геләрди ани биз гөктә,
Йада райын бир көшесиндә...

Ушаклык – жанымызда

Не калды өлчүнмедик,
Өмүрдä гечилмедик! –
Ама деерсин бүүн бөлä:
– Йашадым мы дүннедä?..

Сансын йокту ушаклык
Хем кызгын да шу генчлик,
Сансын диилдим бән кырда,
Гөрүнмәзкан чизидән?!

Бүүн бакэрым сачларма –
Гүмүшлү бойанмышлар,
Ама недир бойасы
Бир Аллах билир аслы!

Нижә дүш гечти йыллар,
Унудэрсин чок ишләр,
Ама бир дивеч калэр:
Топраамыз бизи север –

О алэр бизи кужаа
Аналар гиби ушаа,
Ани незман-са биздән
Севинсин о иликтән...

... Үзүмдәдир йашларым,
Сакламаа йок оннары!..
Ама нечин-са жанда
Дургундук ушаклыкта...

Гелер фасыл,
Ама өмүр
Олду:
Ба севиндин,
Ба ааладын,
Өптүн ери,
Севдин гөкү.

Гелер фасыл,
Ама өмүр
Олду:
Адым-адым
Хеп өрүдүн
Басамакларында онун...
Салт нерейи
Сән етиштин? –
Аллах кенди
Буну билир...

... Сана, өмүр,
Бән шүкүрүм,
Бендән селәм
Башла иллә!..

«Аллах кысмет етмесин,
Ки акылын бозулсун.»
А.С. Пушкин

Дивеч дава

Йашадыыма кадар
Бән йашадым шиндән:
Алтмышын үстүндә
Гезерим дүннедә.

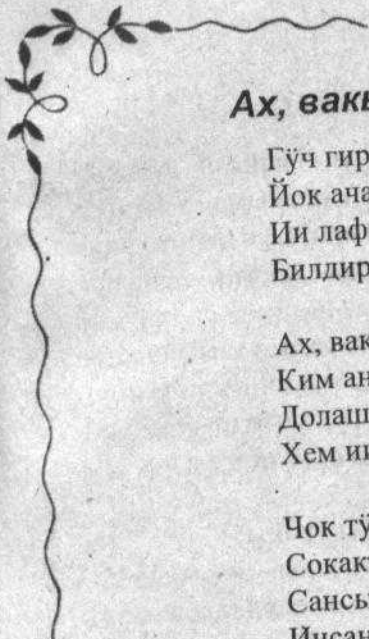
Е, ким биләрдир таа
Калды не йашамаа? —
Макар ки дойулмаз,
Өмүрә быкылмаз...

... Гиттикчә аклыма
Гелер дивеч дава:
Йаптым не дүннемдә,
Еттим не халкыма?

Дойамадым севмәй,
Буҗаа хеп мететмәй,
Ишчи инсанымы
Гөкәдан калдырмаа.

Ектим фикир класста
Шу бунҗак вакытта
Хем җан да йысыттым,
Ачан олду ләәзым,

Миллет та достлууну
Йаптым бән айозлу...
Колвермә, Аллаһым,
Бозулсун акылым...

Ах, вакыт, шиндики...

Гүч гирер жаныма,
Йок ачан кафадар:
Ии лафа отурмаа,
Билдирим топламаа...

Ах, вакыт, шиндики,
Ким аннардыр сени
Долашык чиледә
Хем иири дишлердә –

Чок түрлү лафларда,
Сокакта хем иштә, –
Сансын жан бошалээр,
Инсаннык забуннээр...

Ах, вакыт, сән анна:
Кафадар вер бана,
Баарим бираз сөкмәә,
Дааваны аннамаа –

Нечин бүүн феналык
Нижедир айырык,
Не каави көккешер,
Ииликлии көрледер.

Ах, вакыт, сән анна,
Кафадар брак бана:
Йалнызлык бүүн веран,
Башсызлык са йабан...

Истеерим бән орайы...

Истеерим бән дөнмәә бүүн орайы,
Нәәнда калды беним о ушаклыым,
Нәәнда ешил килим чайыр бүтүн
Хем ердә чок мал да тавлы-дүзгүн,

Нәәнда кескин ушак сеси өтер,
Чак караннаадан о сүртер –
Хич аннашылмээр нижә гүн учмуш
Хем ушаклар да ал-пембә олмуш.

Истеерим бән дөнмәә бүүн орайы,
Нәәнда гөрмәә йалабык косайы,
Пек шен ишләәрдир ангысы кырда
Гагаузун кескин хавезлииндә:

О кырмызы кушаклан белиндә,
Четин быйык гүләрдир үзүндә,
Иши кайардыр су гиби,
Бир пеливандыр кендис.

Истеерим бән дөнмәә бүүн орайы,
Нәәнда өпмә гүр деликанныклыы:
Гөзүмүн онүнә чыксын-гелсин,
Кими сефтә пек акылсыз севдим...

Истеерим бән, истеерим, ама
Геери дөнмәз вакыт-далга...

Бәндим ми?..

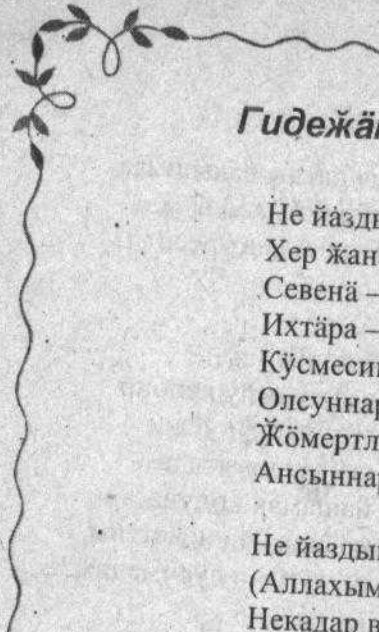
Ажаба
бәндим ми
чифтчинин ишиндә:
чизинин ичиндә
илкйазын сертлиндә,
ушаклыымнан кырда,
лүзгерин елиндә,
чалышыркан екмәә,
өмүрү куртармаа?

Ажаба
бәндим ми –
генч олан, левент,
ким аарарды кысмет,
актарып фенцейи,
хоруйу-гөзеллини,
ки болай булушмаа

да датлы бакышмаа
түркүжү күүйүмдә,
Беш-Алма үреендә?

Ажаба
бәндим ми –
оса дүш мүү хепбир
гөтүрүрдүр бени
шу ирак вақыда,
йашамак йолуна,
наанда бән чекеттим,
шүкүр, ки сүрчмедим?..

Ах, вақыт-чимчирик,
не пек тез биз гездик
өмүрүн йолунда,
хелә-хелесиндә!..

Гидежәм бән бу такым

Не йаздым – хелал олсун,
Хер жана имдат булсун:
Севенә – хализ севда,
Ихтәра – раатлык болдан –
Күсмесин хич бирижи,
Олсуннар татлы дилли,
Жөмертли үреклери
Ансыннар хепбир бени...

Не йаздым – хелал олсун
(Аллахым, бөлә калсын!),
Некадар вар гүннерим
Гидежәм бән бу такым –
Аннатмаа йашамайы,
Балламаа доору лафы!..

Ичиндекиләр

Тарафым	3
Гезерим	4
Нé мутлу	5
Бу беним топрам	6
Бән дилим йабанжы!..	7
Касэрым кендими	8
Алмалык	9
* * * Капандыйнан йолуна	10
Олэр дилим-дилим ...	11
Дост чевреси	12
Сән	13
Жанынын хавасы	14
Йакышыклы бир жан	15
Күү сабаасы	16
Ех, түркү!	17
Сенин...	18
Вазгеч, олан!..	19
Айозлу раатсызлык	20
Алатла гүлмәй, инсан!	21
Лааленин севишмеси	22
Нижә йортуя	23
Башчада бир гүл ачты	24
Коладанын сесиндә	25
Кысмет учмасын...	26
Башчада севги копуштуйду...	27
Имдат жана	28
Йалнызлыын заманы	29
Ики уста	30
Илкйаз солумасы	31
Чекер чок йашамаа...	32
Топраан уйанмасы	33
Чичек койусунда	34
Каар гөзелли	35
Гезер ихтәр мезарлыкта...	36
* * * Сенин зенгин о софранда	37

*** Майыл хич олмээрим	37
*** Анылмаа чабук дейни	38
*** Зүлүфлерин олмуш бийаз	39
Ааздан-ааза	40
*** Севда батал бойда	41
*** Майыл сан олма о аазлара	41
*** Йок таа	42
Айын-ачык	43
Жан сыкынтысы	44
Кендимиз биз кабаатлы...	45
Не бекләәрدير таа бизи?..	47
Чабук динерим бан, ачан...	49
Не файда?..	50
*** Кач сыра өлә олду	51
*** Чыкардыр о, не екерсин	51
*** Ким дост, о дост калырдыр	51
*** Хербир иш бир бишей едер	51
Кенар иракланмасы	52
Пелин	53
*** Панайырын бойунда	54
Гидер кушлар	55
Унудэрыз...	56
Екмек софрамызда	57
Бонжук дааттым...	58
Саман Йолу гиби пак гөктә	59
*** Өлә калмыш, өлә гидер	60
Чайырын трагедийасы	61
Ии билер сени маалә...	62
Кардаш	63
Ачэрым ени тефтерими...	64
Хептән сендә	66
Дерин есап	67
Реформалар, реформалар...	68
Прост едериз...	69
*** Түрлү кирлери	70
*** Вар сыра чыкэр өлә	70

Сөз пеедим ичин	71
*** Ким екмеени бандырмады	72
*** Долашма бойнума	72
Мезарлык хем хатыр	73
Клиса чаннары йоллады...	74
*** Севинеерим – чок гүлерим	75
Ки имдат олсун	76
Жанымын санжасы	77
*** Сүүндүрдүм та бан муму	78
Сыбытты таш аардына...	79
*** Ким не йапэр	80
*** Кенди бажаандан	80
*** Фена лафы качырдын	80
Хасталандым өмүрдән	81
Дилим – еминим	82
Чөкер каранлык...	83
Айозлу дилим	84
Кауш	85
Молитва	86
Ачык үрек	87
Ажы, Аллахым!..	88
Гул ачты	89
Йарашмаз бош лафлар...	90
Не едер?..	91
*** Дернекта ишиттийнан лафы	92
*** Колай дүүшә гирмай	92
*** Кимнар ач карныны	92
Таш ааламасы	93
Чичеклар	98
Йа отур, ага, лафа...	99
Жаным йараланэр...	101
*** Нижә карыда бонжуклар	102
*** Харам гелди	102
Гүн гиби	103
Сөз ветераннар ичин	104
Суулмак	105

Сиирелер сыралармыз...	106
Бана гелер...	107
*** Не фасыл тә сүрдүләр	108
*** Гечер йыллар өмүрдә	108
Фикир булдум...	109
Нечин-са...	110
Бакэрым иллери доору...	111
Йылдыз дүштү...	112
Адет көклери	113
Нечин бөлә олэр?..	114
*** Тә, нижә бир елдә	115
*** Сыкы олан	115
Сансын бир масал гиби...	116
Ода ихтәрлаа	117
*** Ким историйасыны билмәз	118
*** Деделердән ким атылэр	118
Сөз сызынтысы	119
Зор ердә	120
Бобасыз	121
Өмүр басамакларында	122
Майылды йылдызлар	125
Ушаклык – жанымызда	126
*** Гелер фасыл	127
Дивеч дава	128
Ах, вакыт, шиндики...	129
Истеерим бән орайы...	130
Бәндим ми?..	131
Гидежәм бән бу такым..	132

Ажаба
бәндим ми
чифтчинин ишиндә:
чизинин ичиндә
илкйазын сертлииндә,
ушақлыымнан кырда,
лүзгерин елиндә,

чалышыркан екмәә,
өмүрү куртармаа?

* * *

Ах, вакыт-чимчирик,
не пек тез биз гездик
өмүрүн йолунда,
хелә-хелесиндә!..